

Rapport

De
Hollandsche
Molen

Jaarverslag en jaarrekening 2023

Amsterdam, mei 2024

Inhoud

1.	Bestuursverslag	3
2.	Balans	11
3.	Staat van baten en lasten	13
4.	Grondslagen waardering van activa, passiva, resultaatsbepaling	15
5.	Toelichting op de balans	19
6.	Toelichting staat van baten en lasten	37
7.	Bijlagen	50
7.1	Verantwoordingsverklaring	51
7.2	Samenstelling raad van toezicht en bestuur en nevenfuncties	55
7.3	Overzicht bezoeken raad van toezicht en bestuur	57
7.4	Overzicht toekenningen	62
7.5	Jaarplan en begroting 2024	64

Rapport

1. Bestuursverslag

Inleiding

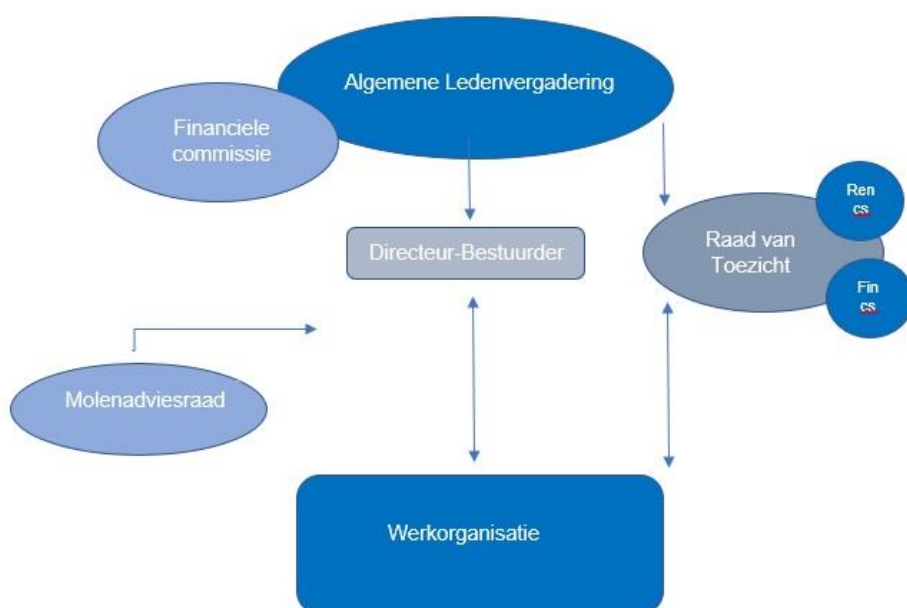
2023 was het jubileumjaar van De Hollandsche Molen. Het was een jaar vol met feestelijke activiteiten. Een feestelijk Molenfestival met de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering en de afronding van Nico's 100 molens toer, een koninklijke opening van Nationale Molendag waar onze beschermvrouwe prinses Beatrix ons jubileumboek in ontvangst nam en bijzondere activiteiten in het land, een wandel-en fietsroute boekje langs vele molens, prachtige molenpostzegels, de uitreiking van het koninklijk predicaat, een extra grote Molenprijs van maar liefst € 100.000,- en een geanimeerde Molencontactdag waar we met elkaar het glas hebben geheven op een prachtig jaar.

Inhoudelijk is ook het nodige bereikt. We zijn erg blij dat het Molenfonds is uitgebreid met een bijdrage van het Cultuurfonds, voor restauraties van molen én voor het vervangen van roeden. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) heeft aangekondigd dat de SIM geïndexeerd wordt. En afgelopen jaar begroetten we de 2500ste molenaar.

Het was ook een jaar waarin De Hollandsche Molen de verandering van een vereniging met een bestuur naar een vereniging met een raad van toezicht heeft doorgevoerd. Het governance model is hiermee gewijzigd en is meer van deze tijd.

Governance model De Hollandsche Molen

Situatie vanaf 2023

In dit jaarverslag vindt u allereerst een verslag van bestuur en raad van toezicht. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de activiteiten van De Hollandsche Molen aan de hand van de projecten die zijn gedaan. Tot slot volgt het financieel verslag met de balans, de staat van baten en lasten en de uitgebreide toelichting.

Verslag van het bestuur en de raad van toezicht

Voor het bestuur en de raad van toezicht stond het vieren van het 100-jarig jubileum van de vereniging centraal. Het bestuur richtte zich op de organisatie en uitvoering van alle jubileumactiviteiten. De raad van toezicht vierde het feest uiteraard mee en richtte zich verder op zijn nieuwe rol van toezichthouder.

Algemene Ledenvergaderingen

De ledenvergadering van 22 april vond plaats in molen De Ster in Utrecht tijdens het Molenfestival. Kraampjes, workshops, toespraken, optredens en veel meer. De tweede ledenvergadering was online op 8 juni en op de agenda stond de jaarrekening. Helaas sloot 2022 af met een fors tekort hetgeen de discussie bepaalde. De directeur-bestuurder presenteerde een actieplan om financieel weer in gezond vaarwater te komen. De aanwezige leden spraken hun vertrouwen uit. Tijdens de derde ledenvergadering op 28 september kon het goede nieuws van een grote nalatenschap worden gemeld. Om ook op lange termijn de financiële situatie van De Hollandsche Molen te waarborgen, werden de voorgenomen maatregelen toch uitgevoerd

Raad van toezicht vergaderingen

De raad van toezicht kwam in 2023 zes maal bijeen. Op de agenda stonden met name de maatregelen naar aanleiding van de financiële situatie en de nieuwe rapportages vanuit de werkorganisatie die elk kwartaal werden besproken. Ook vonden sollicitatiegesprekken plaats voor nieuwe raad van toezichtleden die in april 2024 zijn verkozen. Tevens heeft de raad in het najaar een vergadering gehouden om het nieuwe toezicht model te evalueren.

Vergaderingen directeur-bestuurder

Om besluiten van de directeur-bestuurder vast te leggen is er elke één a twee weken een vergadering belegd. Het betreft besluiten met financiële of organisatorische consequenties, zoals bijdragen uit het Molenfonds.

Beschermvrouwe Prinses Beatrix

Prinses Beatrix bezocht meermalen een molenfeest. Onder meer was zij aanwezig bij de start van Nationale Molendag op 12 mei 2023.

Molenopeningen en bijeenkomsten

Leden van de raad van toezicht en de directeur-bestuurder (of een van de medewerkers) waren aanwezig bij 46 molenopeningen of-bijeenkomsten. In de bijlage is een overzicht opgenomen.

Rapport

Verslag van de activiteiten van De Hollandsche Molen

Draagvlakverbreding

Publieksactiviteiten

In dit jubileumjaar is Nationale Molendag op 13 en 14 mei extra feestelijk gevierd. Op 12 mei opende prinses Beatrix de 50ste editie van VriendenLoterij Nationale Molendag en nam daarbij het eerste exemplaar van het jubileumboek in ontvangst. In het land deden op Nationale Molendag 800 molens mee. Het aantal bezoekers was 150.000. Kinderen konden in hun molenspaarkaart stempels verzamelen bij verschillende molens. Dit kon de gehele zomer, tot en met Open Monumentendag. Ieder kind die een paspoort met 5 stempels inleverde werd uitgenodigd voor het VIP feest.

De hoofdprijs van de Molenprijs was verhoogd naar 100.000 euro en werd gewonnen door molen Aeolus in Vlaardingen om het maalwerk in de molen te herstellen. In totaal waren er 33.515 stemmers. De andere genomineerden waren molen De Harmonie in Biervliet, molen Den Oord in Ommen en de Lonnekermolen in Lonneker.

Het project voor de kinderen, De Molenmaatjes, hebben een eigen Molenmaatjes krant. Deze verschijnt drie maal per jaar en heeft een oplage van 5.000 ex. De krant wordt verspreid via diverse molens en educatieve pakketten voor scholen. Uit een inventarisatie bleek dat maar liefst 40.000 kinderen een molen hebben bezocht. Dankzij het Educatiefonds van het Molenfonds konden 26 scholen een molen bezoeken. In de herfstvakantie werd in het Openluchtmuseum in Arnhem het Molenmaatjes VIP feest georganiseerd. Er waren maar liefst meer dan 130 kinderen en ouders aanwezig.

Nieuwkomers in Nederland hebben kennis gemaakt met de molen door een module in de e-learning omgeving van 'Het begint met taal', het landelijk platform van taalcoachorganisaties. Hiermee zijn ruim 200 nieuwkomers op de molen geweest.

Het plan om het Nederlands Kampioenschap Molenkruien te organiseren is vervallen. De intentie was om het publiek kennis te laten maken met dit aspect van het ambacht. Een deel van onze leden was echter bang voor een te populistisch effect. Het NK werd daarom afgeblazen. Aandacht voor het ambacht was er wel op de Molencontactdag.

De Hollandsche Molen heeft de ambitie om 100.000 Molenvrienden te werven. In 2023 is dat nog niet gelukt; de teller staat nu op 66.808 relaties. Een Molenvriend is iemand die van molens houdt en van wie we de contactgegevens hebben. Om Molenvrienden te werven is onder andere een online boekje met talloze molentips, molenwinkels, restaurants, B&B's en recepten uitgegeven. Dit boekje is meer dan 4.700 keer opgevraagd.

Op social media is De Hollandsche Molen ook actief. Onze vereniging heeft op Facebook 16.857 volgers, op X 3.537 volgers, 2.060 volgers op Instagram, 1.020 volgers op LinkedIn en 780 volgers op YouTube. Voorts lezen 58.537 mensen de publieksnieuwsbrief en kent de kadernieuwsbrief 929 abonnees. Het aantal bezoekers op molens.nl was 194.622, de website allemolens.nl had 18.986 bezoekers.

Het vernieuwde blad Molens valt bij lezers in de smaak. Het is nog niet gelukt de oplage substantieel te verhogen maar eerste stappen zijn gezet door het blad Molens ook te verspreiden via andere molenorganisaties.

In ons jubileumjaar is er ook een jubileumboek gepresenteerd. Het is een veelzijdig boek geworden met – naast aandacht voor de vereniging – tal van onderwerpen: de molen als technisch wonder, als onderdeel van onze identiteit en in de kunst, de geschiedenis van het molenbehoud en de toekomstvisie. Inmiddels zijn er 266 exemplaren verkocht. PostNL gaf nieuwe molenpostzegels uit vanwege ons jubileum.

De Hollandsche Molen werkt samen met de Stichting Molendocumentatie (SMD) om de kennis over molens toegankelijker maken. De SMD heeft als voornaamste taak het in goede, geordende en toegankelijke staat beheren en bewaren van de archieven, verzamelingen en collecties van De Hollandsche Molen. Naast een fysiek archief is hiertoe de website allemolens.nl gemaakt. Het was de bedoeling om in 2023 allemolens.nl te integreren met molens.nl en de Nieuwe Nederlandse Molendatabase. Het project bleek omvangrijker dan gedacht en is uitgesteld. In het kader van het jubileum was het doel om mooie verhalen te maken over twaalf eveneens jubilerende molens. Het aantal verhalen is blijven steken op 2.

Met het project Moleniconen ambieert De Hollandsche Molen via mondelinge geschiedschrijving een essentieel stuk kennis en rechtstreekse ervaringen uit de eerste hand vast te leggen. Dit doen we door personen te interviewen, die zich in de periode na 1945 op verschillende wijzen inzetten of hebben ingezet voor molens en het molenbehoud. In het verslagjaar zijn er weer 3 iconen geïnterviewd. In totaal zijn 10 iconenverhalen te vinden op molens.nl.

Een mooi resultaat is de nieuwe Nederlandse Molendatabase. Hierin zijn molendatabase.nl, ons eigen molenbestand op molens.nl en de verdwenen molens-database.org samengevoegd tot één database die centraal de gegevens over molens voor het publiek toegankelijk maakt. Op 26 september werd de nieuwe molendatabase gelanceerd.

Op 13 september kreeg De Hollandsche Molen uit handen van de Commissaris van de Koning Arthur van Dijk bij De Adriaan in Haarlem het Koninklijk predicaat uitgereikt, waardoor het jubileumjaar extra glans kreeg.

Rapport

De Hollandsche Molen zet zich ook in voor het internationale werkveld. We bouwen aan een wereldwijd netwerk en aan een kennisplatform met allerlei informatie over het ambacht van molenaar. Het netwerk telde in het verslagjaar 621 deelnemers. Er zijn 3 conferenties georganiseerd met in totaal 160 deelnemers. De onderwerpen waren molens in Denemarken, identificeren, conserveren en presenteren van artefacten uit de molen en molens in de VS.

Belangenbehartiging

Aandacht voor molens bij (landelijke) beslissers is belangrijk zodat subsidies en regelgeving zo gunstig mogelijk voor het molenbehoud zijn. Hiertoe onderneemt De Hollandsche Molen diverse activiteiten, zoals brieven schrijven en overleggen, individueel en in samenwerkingsverbanden. In het verslag jaar heeft dit geleid tot een indexering van de SIM.

Het project Roeden-onderzoek loopt in het verslagjaar door; we staan immers voor de uitdaging de komende jaren meer dan duizend roeden te vervangen. We blijven contacten onderhouden met provinciale molenorganisaties en de provincies over dit onderwerp, met name om hiervoor geld beschikbaar te stellen. Ook werken we aan een 'roeden-bewustzijn' van het molenveld en een betere controle van de roeden. We zijn verheugd dat het Cultuurfonds een extra bijdrage heeft gedaan aan het Molenfonds om de vervanging van roeden mogelijk te maken.

Iedere molenliefhebber weet dat een molen meer is dan riet en stenen. Het gaat ook om het gaande werk, de zichtlijnen, de biotoop en ook de verhalen over de molen. En natuurlijk om het ambacht van molenaar, zeilmaker, molenmaker etc. Met het project Collectie molens wil De Hollandsche Molen naast technische waarden ook cultuurhistorisch, landschappelijk en immateriële waarden van de molens in kaart brengen. Samen met bureau RAAP is hier een opzet voor gemaakt en zijn voor 100 molens de gegevens ingevuld. De bedoeling is de komende jaren van alle molens deze gegevens te verzamelen, met behulp van het molenveld. De gegevens zijn waardevol als uitgangspunten voor toekomstig beleid én zijn de basis voor molenpaspoorten die iedere moleneigenaar of molenaar kan gebruiken voor de belangenbehartiging van zijn of haar molen.

De Werkgroep Veiligheid werkt in opdracht van Het Gilde van Molenaars, het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde, het Gild Fryske Mounders en De Hollandsche Molen aan het vergroten van de veiligheid op en rond molens. In 2023 is de Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E) weer gevalideerd. Ook heeft de werkgroep gewerkt aan het weerprotocol en steenspilprotocol.

De Hollandsche Molen stimuleert een actief provinciaal netwerk, met een actieve provinciale molenbelangenbehartiger, waar mogelijk consultants en samenwerking met adviseurs. De Hollandsche Molen bezoekt zoveel mogelijk provinciale

bijeenkomsten. De vereniging was in 2023 aanwezig bij 7 bijeenkomsten (Friesland 3x, Limburg 1x, Zeeland 1x, Noord-Holland 1x, Zeeland 1x).

De Molencontactdag is een jaarlijkse bijeenkomst voor kaderleden van De Hollandsche Molen en andere betrokkenen bij het molenbehoud. In het jubileumjaar was de contactdag extra feestelijk en werd georganiseerd op molen De Rat in IJlst. Het thema was 'Samen zetten we de molens in gang' waarbij we zijn ingegaan op de vele aspecten hoe je samen als team de molen in stand houdt. Het is in het verslagjaar niet gelukt online contactmomenten te organiseren.

De Molenadviesraad is een statutair vastgelegd adviesorgaan van de vereniging. De leden komen twee maal per jaar samen en kunnen gevraagd en ongevraagd advies geven over het beleid. Het is bij uitstek het forum om de behoeften van het molenveld te kennen en onze lobby activiteiten hierop af te stemmen. Ook afgelopen jaar is de Molenadviesraad bijeengewees. Op de agenda stonden onder andere het verzekeren van molens, veiligheid en het jaarplan van de vereniging. Tijdens de laatste Molenadviesraad is gekozen voor een voorzitter uit het midden van de raad (en dus niet meer de voorzitter van de raad van toezicht).

De werkgroep Verzekeren onderzoekt of er verbeteringen mogelijk zijn in de verzekeringen die het molenveld nodig heeft. In 2023 heeft de werkgroep hard gewerkt aan verschillende opties welke iedere keer zijn voorgelegd aan de Molenadviesraad. Met deze feedback hoopt de werkgroep in 2024 met een concreet voorstel te kunnen komen.

De examencommissie van De Hollandsche Molen neemt de examens af van de aspirant molenaars die hun opleiding bij Het Gilde van Molenaars hebben gevolgd. De examencommissie wordt vanuit het landelijk bureau administratief ondersteund. In 2023 mochten we ons op 3 oktober verheugen met de 2.500^{ste} geslaagde molenaar. Het laat de goede samenwerking met het Gilde van Molenaars zien. In totaal zijn 91 molenaars geslaagd.

Advies

De Hollandsche Molen is een kennisinstituut op het gebied van landelijk beleid inzake molens (instandhouding, veiligheid, molenbiotoop, etc). We geven advies aan iedereen die ons benadert over molen gerelateerde zaken.

De molenbiotoop staat steeds meer onder druk. De Hollandsche Molen probeert zoveel mogelijk moleneigenaren en molenaars bij te staan in de procedures en biedt informatie op molens.nl om hen meer zelfredzaam te maken als het gaat om het indienen van zienswijzen of bezwaren. In 2023 zijn 23 adviezen uitgebracht.

De Omgevingswet betekent een nieuwe werkwijze om op te komen voor de belangen van de molens in de ruimtelijke ordening. De Hollandsche Molen heeft moleneigenaren hierop voorbereid en informeert moleneigenaren op diverse

Rapport

manieren. Hiertoe heeft De Hollandsche Molen op vele bijeenkomsten in het land een toelichting gegeven op de uitwerking van de nieuwe wet.

Molenfonds

De Hollandsche Molen zet zich met het Molenfonds in voor een volledige financiële en duurzame dekking voor het in stand houden van molens. Bij het Molenfonds kan men terecht voor aanvragen voor groot onderhoud en restauratie, educatie en jongerenprojecten. Ook kan men gebruikmaken van het crowdfundingplatform.

Meer details over de projecten en toekenningen zijn te vinden in het financiële gedeelte van dit verslag.

Eigen molens

De Hollandsche Molen heeft zeven molens in bezit die verspreid over het land staan.

Bij molen De Roos in Delft zijn in april nieuwe roeden gestoken.

Bij de Molen van de Zuidpolder in Edam zijn plannen gemaakt en is opdracht gegeven voor het vervangen van de roeden. Dit zal echter in 2024 plaats vinden.

Bij de Braakmolen in Goor staat eveneens een restauratie in de planning waarbij onder andere nieuwe roeden worden gestoken en het rietdek wordt vernieuwd. Ook deze restauratie gaat naar volgend jaar.

Bij molen De Jager in Oud-Vossemeer zijn de plannen voor het terugbrengen van het machinehuis verder uitgewerkt, zodat de molen meer ruimte krijgt en de molenwinkel kan worden verbeterd.

Ook bij molen De Speelman in Rotterdam-Overschie zijn nieuwe roeden gestoken. Molen Nooit Gedacht in Warnsveld staat er goed bij, net als de molen Rijn en Lek in Wijk bij Duurstede.

Organisatie

Op organisatorisch vlak was het een stabiel jaar. De nieuwe governance structuur waarin we werken met een raad van toezicht is steeds meer ingebed. De projectadministratie is goed ingevoerd. De evaluatie halverwege het jaar heeft tot kleine aanpassingen geleid.

De Algemene Ledenvergadering op 22 april was vanwege het jubileum extra feestelijk en in de vorm van een molenfestival gegoten. In de ochtend was het officiële gedeelte met de plannen en cijfers en in de middag was er een gevarieerd programma en markt. Drie mensen ontvingen een Certificaat van Verdienste. Natuurlijk werden ook de Getuigschriften aan de geslaagde molenaars uitgereikt. De voorzitter van De Hollandsche Molen heeft in het kader van het jubileum 100 molens bezocht alwaar hij in gesprek ging met molenaars, eigenaren en gemeenten. Molen De Ster in Utrecht was die dag de laatste molen en daar werd hij feestelijk onthaald.

In april is tijdens het Molenfestival aan het project 'Zij is molenaar' de Ingeborg Pouwels Innovatieprijs uitgereikt. In december viel de eer toe aan het Molennetwerk Kempenbroek.

Rapport

2. Balans

ACTIVA			
		31-dec-23	31-dec-22
I	Vaste activa		
	Immateriële vaste activa	46.872	58.590
	in het kader van de doelstelling		
	Materiële vaste activa	303.462	317.535
	in het kader van de doelstelling		
	Materiële vaste activa voor de bedrijfs- voering van de eigen organisatie	622.307	644.972
	Materiële vaste activa - vastgoed beleggingen	786.090	437.234
2	Effecten	1.857.611	1.809.059
	Totaal vaste activa	3.616.342	3.267.390
	Vlottende activa		
3	Vorraden	26.256	34.758
4	Vorderingen	758.961	659.177
5	Liquide middelen	4.621.781	4.494.947
	Totaal vlottende activa	5.406.997	5.188.881
	Totaal activa	9.023.339	8.456.271

	PASSIVA		
		31-dec-23	31-dec-22
6	Reserves		
	Continuïteitsreserve	872.470	899.778
	Bestemde reserves	1.154.186	197.091
	Reserve financiering activa	972.641	1.021.097
	Reserve doelbesteding	166.956	45.920
		3.166.254	2.163.886
7	Fondsen		
	Bestemde fondsen	846.196	820.852
		846.196	820.852
	Totaal Reserves en Fondsen	4.012.450	2.984.739
8	Langlopende schulden	92.959	96.760
9	Kortlopende schulden		
	Belastingen en sociale premies	35.017	35.508
	Overige schulden en overlopende passiva	4.882.913	5.339.265
	Totaal kortlopende schulden	4.917.930	5.374.773
	Totaal schulden	5.010.889	5.471.533
	Totaal passiva	9.023.339	8.456.271

Rapport

3. Staat van baten en lasten

BATEN		Realisatie	Begroting	Realisatie
		2023	2023	2022
11	Baten van Particulieren	1.640.366	699.951	276.429
12	Baten van Bedrijven	11.161	27.545	6.143
13	Baten van Loterijorganisaties	1.098.666	1.025.200	781.400
14	Baten van Overheden	566.354	1.374.993	358.550
15	Baten van andere organisaties	672.968	436.119	297.425
	Som der geworven baten	3.989.515	3.563.808	1.719.946
16	Baten als tegenprestatie	29.809	85.099	30.412
	Som der baten	4.019.324	3.648.907	1.750.358
LASTEN		Realisatie	Begroting	Realisatie
		2023	2023	2022
	Besteed aan doelstellingen			
21	Draagvlakverbreding	993.840	931.850	705.191
22	Belangenbehartiging	281.827	294.900	387.067
23	Advisering	79.679	86.892	78.837
24	Molenfonds	1.396.900	1.769.399	799.441
25	Eigen molens	273.738	628.980	191.817
		3.025.984	3.712.021	2.162.354
26	Werving baten	75.038	61.528	59.462
27	Beheer en administratie	133.779	188.683	155.962
	Som der lasten	3.234.801	3.962.232	2.377.777
	Saldo voor financiële baten en lasten	784.523	-313.325	-627.419
30	Saldo financiële baten en lasten	243.189	48.972	-270.514
	Saldo van baten en lasten	1.027.711	-264.353	-897.933
	Resultaatsbestemming			
	Mutatie Bestemde fondsen	25.344	-141.500	-143.926
	Mutatie Bestemde reserves	957.095	-100.400	-59.801
	Mutatie continuïteitsreserve	-27.308	69.000	-198.918
	Mutatie Reserve financiering activa	-48.456	-22.455	112.119
	Mutatie reserve doelbesteding	121.036	-68.998	-607.408
	Saldo resultaatsbestemming	1.027.711	-264.353	-897.933

Het verslagjaar eindigt met een fors positief resultaat van € 1.027.711 . Dit is opgebouwd van met name van nalatenschappen van € 1.404.751.

Rapport

4. Grondslagen waardering van activa, passiva, resultaatsbepaling

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten. Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Richtlijn

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de voorschriften van Richtlijn 650 (fondsenwervende instellingen) van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschafprijs, verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Bij de molens wordt rekening gehouden met een restwaarde van € 1. De aanwezige historische documentatie in de Molen Documentatie Collectie heeft geen aanschafprijs, maar heeft een belangrijke historische waarde. Deze post is gewaardeerd op p.m.

Vastgoedbeleggingen

De ter belegging aangehouden onroerend goed is gewaardeerd tegen de kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen tot maximaal 100% WOZ waarde.

Afschrijvingen

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

- Molens : 3 1/3, restwaarde € 1.
- Gebouw Zeeburgerdijk 133-139, Amsterdam : 2 1/2. (tot max. 100% WOZ-waarde)
- Renovatiekosten Delft en Edam : 3 1/3.
- Immateriële vaste activa : 20.
- Verbouwingskosten en inbouwapparatuur : 10.

Inventaris:

- Kantoormachines en computerapparatuur : 33 1/3.
- Kantoorsoftware : 20-33 1/3.
- Kunst : 0.
- Overige inventaris : 10.

Componentenbenadering

De vereniging hanteert de zogenoemde componentenbenadering hetgeen inhoudt dat belangrijke bestanddelen van een materieel vast actief afzonderlijk worden afgeschreven. De afschrijving vangt aan wanneer het actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik. De afschrijving stopt bij buitengebruikstelling of wanneer het actief is gedesinvesteerd. De afschrijvingskosten worden verwerkt in de staat van baten en lasten. Deze stelselwijziging is op grond van de overgangsbepaling die hiervoor in de RJ is opgenomen, in afwijking van de bestaande RJ richtlijn over stelselwijzigingen, prospectief verwerkt. Dit houdt in dat de componentenbenadering voor groot onderhoud alleen op nieuwe componenten van materiële vaste activa van toepassing is. En hoeft niet met terugwerkende kracht toegepast te worden op (componenten van) materiële vaste activa die al vóór 1 januari 2019 in de balans zijn verwerkt.

Impairment of vervreemding van vaste activa

De vereniging verantwoordt materiële vaste activa in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. Volgens deze grondslagen dienen activa met een lange levensduur te worden beoordeeld op impairment wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de toekomstige nettokasstromen die het actief naar verwachting zal genereren. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte toekomstige kasstroom, wordt een bedrag voor impairment ten laste van het resultaat geboekt voor het verschil tussen de boekwaarde en de reële waarde van het actief. Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere marktwaarde, onder aftrek van verkoopkosten. In het huidige verslagjaar is geen bedrag voor impairment geboekt.

Beleggingen

De beleggingen (inclusief de obligaties) zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde.

Voorraad

De voorraden zijn gewaardeerd tegen aanschafprijs, eventueel verminderd met een voorziening voor incourantheid.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. Vorderingen op grond van nog niet afgewikkelde nalatenschappen worden op basis van de akte van verdeling gedaan.

Rapport

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Continuïteitsreserve

De maximale omvang van de continuïteitsreserve bedraagt anderhalf maal de uitvoeringskosten van het boekjaar. Dit maximum is ontleend aan de GDN-richtlijn 'Reserves Goede Doelen'.

Reserve Doelbesteding

Dit is de reserve die aangehouden wordt ten behoeve van de doelbesteding van de vereniging.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve betreft onder andere de reserve die bestaat voor molen De Roos, de reserve voor het Molenfonds, het Koos Andriessen Moleneducatiefonds en het Jongerenfonds. De reserve financiering activa voor doelstellingen is even groot als de materiële vaste activa in het kader van de doelstelling (computers en dergelijke). De reserve financiering activa voor bedrijfsvoering is even groot als de materiële vast activa voor de bedrijfsvoering (gebouwen).

Bestemmingsfondsen

De bestemmingsfondsen betreffen fondsen waaraan door derden een bestemming is gegeven.

Langlopende schulden

De langlopende schulden zijn schulden van langer dan één jaar. Deze zijn gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden bevatten schulden en vooruit ontvangen bedragen korter dan een jaar.

Baten uit fondsenwerving

Onder baten uit fondsenwerving wordt verstaan de baten uit fondsenwervende activiteiten.

Kosten uit fondsenwerving

Onder kosten uit fondsenwerving wordt verstaan de ter zake van fondsenwervende activiteiten gemaakte direct toerekenbare kosten, evenals de aan fondsenwervende activiteiten toegerekende indirecte (uitvoerings)kosten.

Lasten op grond van de doelstelling

Onder lasten op grond van de doelstelling wordt verstaan de directe kosten voor activiteiten, gericht op het verwezenlijken van de statutaire doelstellingen van de vereniging.

Financiële baten en lasten

Onder financiële baten en lasten wordt verstaan interestbaten en -lasten, evenals de resultaten uit de effectenportefeuille.

Pensioenlasten

De Hollandsche Molen is aangesloten bij het pensioenfonds Zorg en Welzijn. Deze verplicht de vereniging slechts tot het betalen van de overeengekomen premie. Verplichtingen in verband met te betalen premies in het kader van de pensioenregeling worden als last in de winst- en verliesrekening opgenomen in de periode waarover de premies zijn verschuldigd.

Gebruik van schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient de ondernemingsleiding, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

5. Toelichting op de balans

I. Vaste activa				
			2023	2022
Immateriële vaste activa in het kader van de doelstelling			46.872	58.590
Materiële vaste activa in het kader van de doelstelling			303.462	317.535
Materiële vaste activa voor de bedrijfsvoering eigen organisatie			622.307	644.972
Materiële vaste activa - vastgoed beleggingen			786.090	437.234
			1.758.731	1.458.332

Immateriële vaste activa in het kader van de doelstelling betreft de website.

Materiële vaste activa in het kader van de doelstelling betreft de investering in de molenaarswoning bij molen De Roos in Delft.

Materiële vaste activa voor de bedrijfsvoering van de eigen organisatie betreft het kantoorpand en de inventaris.

Materiële vaste activa – vastgoed beleggingen betreft de waarde van de woningen boven het kantoor van de vereniging. De nalatenschap die de vereniging ontving bevat een aantal woningen. Deze zullen zo spoedig mogelijk weer worden verkocht.

Materiële vast activa in het kader van de doelstelling - verloopstaat

	Molens en bijbehorend OG	Molen Documentatie Collectie	Immateriële Vaste Activa	Totaal aste Activa i.h.k v/d doelstelling
	2023	2023	2023	2023
Cumulatieve aanschafwaarde 1/1/2023	403.256	P.M.	58.590	461.846
Cumulatieve afschrijving 1/1/2023	-85.721	P.M.	-	-85.721
Boekwaarde 1/1/2023	317.535	P.M.	58.590	376.125
Mutaties in de boekwaarde				
* Investerings	-	P.M.	-	-
* Desinvesteringen	-	P.M.	-	-
* Afschrijvingen	-14.073	P.M.	-11.718	-25.791
* Afschrijvingen desinvesteringen	-	P.M.	-	-
	-14.073	P.M.	-11.718	-25.791
Cumulatieve aanschafwaarde 31/12/2023	403.256	P.M.	58.590	461.846
Cumulatieve afschrijving 31/12/2023	-99.794	P.M.	-11.718	-111.512
Boekwaarde 31/12/2023	303.462	P.M.	46.872	350.334

De molens zijn aangekocht of verkregen in het kader van de doelstelling. De WOZ-waarde van de molens tezamen bedraagt in 2023 € 515.000 (2022 € 504.001).

De immateriële vaste activa betreft de investering voor het vervangen van de website door een nieuwe website met een nieuwe huisstijl en een nieuw blad. De investering hiervan is langdurig.

Materiële vaste activa voor de bedrijfsvoering van de eigen organisatie verloopstaat

	Gebouwen en terreinen (incl. verbou- wingskosten)	Inventaris en overige materiële vaste activa	Totaal Gebouwen en Inventaris 2023	Materiële vaste activa vastgoed beleggingen
Cumulatieve aanschafwaarde 1/1/2023	588.636	301.778	890.414	437.234
Cumulatieve afschrijving 1/1/2023	-56.832	-188.609	-245.441	-
Boekwaarde 1/1/2023	531.804	113.168	644.972	437.234
Mutaties in de boekwaarde				
* Investerings	-	-	-	348.856
* Desinvesteringen	-	-	-	-
* Afschrijvingen	-	-22.665	-22.665	-
* Afschrijvingen desinvesteringen	-	-	-	-
	-	-22.665	-22.665	348.856
Cumulatieve aanschafwaarde 31/12/2023	588.636	301.778	890.414	786.090
Cumulatieve afschrijving 31/12/2023	-56.832	-211.275	-268.107	-
Boekwaarde 31/12/2023	531.804	90.503	622.307	786.090

De Hollandsche Molen is gehuisvest op de Zeeburgerdijk 139 te Amsterdam. Op 14 juli 2000 werd het pand door Woonstichting De Key in eigendom overgedragen aan de vereniging tegen betaling van de koopsom van € 680.670,32.

Het pand Zeeburgerdijk 133 - 139 is gebouwd in 1971 en bestaat uit:

- Het appartement Zeeburgerdijk 135 (verhuurd)
- het appartement Zeeburgerdijk 137 (verhuurd)
- Op de begane grond bevinden zich de kantoor- en werkruimten van het verenigingsbureau. Op de 1e verdieping (voormalig nr. 133) is het documentatiecentrum van de vereniging ingericht.

De WOZ-waarde van het kantoorgedeelte aan de Zeeburgerdijk te Amsterdam bedraagt in 2023: € 725.000 (2022: € 791.000). Voor het kantoorpand is geen afschrijving conform regelgeving omdat de boekwaarde gelijk is aan de restwaarde.

Materiële vaste activa – vastgoedbeleggingen

Dit betreffen de appartementen aan de Zeeburgerdijk 135 en 137 te Amsterdam, die worden verhuurd aan derden. De WOZ-waarde van de twee appartementen aan de Zeeburgerdijk te Amsterdam bedraagt in 2023 € 1.102.000 (2022: € 888.000). Over de vastgoedbeleggingen was geen afschrijving omdat de boekwaarde gelijk is aan de restwaarde. De investering van €348.856 betreft een nalatenschap in natura van panden in Bussum. Eén van de panden is in 2024 verkocht voor €146.856. De andere panden staan in de verkoop.

2. Effecten		
	2023	2022
Aandelen (beursgenoteerd)	1.062.194	1.044.376
Obligaties (marktwaarde)	795.417	764.683
Overige effecten	-	-
	1.857.611	1.809.059
Mutaties effectenportefeuille		
	2023	2022
Stand per 1 januari	1.809.059	2.106.933
Mutaties in de boekwaarde:		
* Aankopen	6.174	9.261
* Verkopen en uitlotingen	-126.432	0
* Koersverschillen	168.810	-307.136
Stand per 31 december	1.857.611	1.809.059

Ten behoeve van het beheer van het vermogen en de fondsen op naam is op 7 juli 2016 tussen de stichting en MeesPierson B.V. (thans ABN AMRO Mees Pierson) een "overeenkomst van Effectendienstverlening" herbevestigd waar na evaluatie in eerdere jaren op verzoek van het bestuur het beleggingsbeleid is herzien.

Belangrijke elementen hieruit zijn:

- Uitgangspunt voor het Fonds is behoud van vermogen op lange termijn en inkomsten ter dekking van uitgaven.
- Keuze voor een defensief beleggingsbeleid met een vermogensmix van 30% zakelijke waarden (aandelen en alternatieve beleggingen) en 70% vastrentende waarden (obligaties en liquiditeiten), met resp. bandbreedtes van 20-40% en 50-80%.
- Aansluiting bij de door het GDN gemaakte richtlijn duurzaam beleggen.
- Streefrendement van gemiddeld 5% per jaar.

De raad van toezicht heeft directeur-bestuurder gevraagd zich te beraden op het beleggingsbeleid, het streefrendement in combinatie met het defensieve beleggingsbeleid.

Aan- en verkopen worden met name gedaan om te voldoen aan het defensief beleggingsbeleid en om de vermogensmix binnen de bandbreedte te houden.

Rapport

Tevens spelen kosten en duurzaamheid van fondsen een rol om eventueel over te gaan tot aan- en verkoop.

Ten opzichte van de waardering van de effecten per 1 januari 2023 is er een klein negatief verschil met name vanwege de verkoop van de Triodos effecten (op advies van ABN AMRO MeesPierson).

3. Voorraden		
	2023	2022
Winkelvoorraad	27.054	34.956
OHW	-	-
Voorziening incurante voorraad	-798	-198
	26.256	34.758

De voorraad betreft de voorraad artikelen, die in de (web)winkel van de vereniging worden verkocht. De winkelvoorraden betreffen onder andere artikelen het boek Molens Altijd in Beweging en het boek Van werktuig tot wereldmerk. Beiden zullen de komende jaren worden verkocht totdat de voorraad nul is.

4. Vorderingen		
	2023	2022
Te ontvangen belastingen	2.800	12.338
Overige vorderingen	730.148	600.033
Overlopende activa	26.012	46.806
	758.961	659.177
Te ontvangen belastingen		
	2023	2022
Te ontvangen omzetbelasting	-	9.950
Te ontvangen loonheffing	-	-
Te ontvangen milieubelasting	-	-
Te ontvangen dividendbelasting	2.800	2.388
	2.800	12.338

Overige vorderingen		
	2023	2022
Te ontvangen nalatenschappen	-	40.000
Te ontvangen project subsidies	651.268	527.373
Te ontvangen onderhoudssubsidies	31.773	6.195
Te ontvangen restauratiesubsidies	19.200	-
Betaalde borgsommen	-	-
Debiteuren	5.103	7.837
Voorschotten	-	-
Betaalproviders	7.776	7.384
Overige overige vorderingen	15.029	11.243
	730.148	600.033
Overlopende activa		
	2023	2022
Vooruitbetaalde projectkosten	454	-
Vooruitbetaalde overige kosten	25.558	46.806
	26.012	46.806
Totaal Vorderingen	758.961	659.177

De te ontvangen projectsubsidies hebben grotendeels betrekking op de toekenning van de VriendenLoterij in 2023. De te ontvangen onderhoudssubsidie betreft de Subsidie Instandhouding Monumenten (SIM).

Voor de rest betreft het toekenningen aan de vereniging die nog niet uitgekeerd zijn.

Rapport

5. Liquide middelen		
	2023	2022
Kas	227	217
ABN-AMRO Bank betaalrekeningen	155.455	640.618
ABN-AMRO Bank spaarrekeningen	-0	28.767
ABN-AMRO Bank beleggingsrekeningen	156.014	613.269
ING	187.824	2.786.066
ING spaarrekening	2.900.000	0
Rabobank	177.080	387.193
Rabobank beleggingsrekeningen	45.181	38.817
Kruisposten	1.000.000	-
Totaal Liquide middelen	4.621.781	4.494.947

De liquide middelen zijn vrij opneembaar. De kruisposten van €1.000.000 betreffen een kortlopend termijndeposito die op 28 december 2023 is vrij gekomen, maar pas op 2 januari 2024 op de ABN bankrekening is bijgeschreven.

Reserves en fondsen verloopstaat

Verloopstaat	Continuïteits- reserve	Reserve Doel- besteding	Bestemde reserves	Reserve financiering activa	Bestemde fondsen	Totaal
Reserves en Fondsen						
Stand per 1 jan 2023	899.778	45.920	197.091	1.021.097	820.852	2.984.739
Resultaatsbestemming 2023	-27.308	2.163.495	-1.133.819	-	25.344	1.027.711
Onttrekkingen						-
bestemmingsreserves		-566.910	566.910			-
Toevoeging						-
bestemmingsreserves		-1.524.005	1.524.005			-
Mutatie Reserve financiering						-
activa		48.456		-48.456		-
Overige mutaties						-
Stand per 31 dec 2023	872.470	166.956	1.154.186	972.641	846.196	4.012.450
(na resultaatbestemming)						

Het eigen vermogen betreft zowel het vrij besteedbare vermogen als het vastgelegd vermogen.

De maximale omvang van de continuïteitsreserve bedraagt anderhalf maal de uitvoeringskosten van het boekjaar. Dit maximum is ontleend aan de Goede Doelen Nederland richtlijn 'Reserves Goede Doelen'. De omvang van de continuïteitsreserve garandeert dat het werk van de vereniging voortgezet kan worden, ook in tijden van economische teruggang en mogelijke afname van de vermogensbestanddelen. De reserve doelbesteding wordt aangehouden ten behoeve van de doelbesteding van de vereniging.

Overigens is de Richtlijn Financieel Beheer vervangen door de handreiking Verantwoord Financieel Beheer en zal de vereniging in komend jaar de continuïteitsreserve baseren op het risicomanagement, aanhouden van reserves en liquiditeitsbeheer en dat opnemen in de begroting 2024.

Bestemde reserves	2023	2022
Bestemde reserve Geoormerkt werven	5.609	4.189
Bestemde reserve Jongerenfonds Molens	65.624	70.595
Bestemde reserve Nalatenschappen	1.004.751	-
Bestemde reserve Koos Andriessen Moleneducatiefonds	78.203	122.307
	1.154.186	197.091

De bestemde reserves zoals Geoormerkt werven, Jongerenfonds, Educatiefonds zijn lager vanwege gedane toekenningen aan molenprojecten.

Er is een nieuwe reserve Nalatenschappen gecreëerd. Deze is gevuld met de binnengekomen nalatenschap in het verslagjaar.

Rapport

Bestemde reserve Koos Andriessen Moleneducatiefonds	2023	2022
Stand op 1 januari	122.307	142.919
Toevoegingen	-	-
Onttrekkingen	-44.104	-20.612
Stand op 31 december	78.203	122.307

De bestemmingsreserve Koos Andriessen Moleneducatiefonds is ontstaan dankzij een nalatenschap van oud-minister Koos Andriessen en wordt aangewend voor projecten om kinderen in de basisschoolleeftijd een molen te laten bezoeken.

Bestemde reserve Geoormerkt werven	2023	2022
Stand op 1 januari	4.189	38.973
Toevoegingen	118.254	69.883
Onttrekkingen	-116.835	-104.666
Stand op 31 december	5.609	4.189

De bestemmingsreserve Geoormerkt werven wordt gevuld door de opbrengsten uit het geoormerkt werven via de VriendenLoterij en wordt besteed aan fondsenwerving.

Bestemde reserve Jongerenfonds Molens	2023	2022
Stand op 1 januari	70.595	75.000
Toevoegingen	1.000	4.002
Onttrekkingen	-5.971	-8.407
Stand op 31 december	65.624	70.595

De bestemmingsreserve Jongerenfonds Molens is ontstaan uit de Prins Bernhard Cultuurfonds Prijs welke de vereniging in 2019 heeft ontvangen. Dit fonds voor en door jongeren is bedoeld om meer jongeren in de leeftijd van 14-25 jaar bij de molen te betrekken.

Bestemde reserve Nalatenschappen	2023	2022
Stand op 1 januari	-	-
Toevoegingen	1.404.751	-
Onttrekkingen	-400.000	-
Stand op 31 december	1.004.751	-

De reserve Nalatenschappen is gecreëerd als egaliseringsreserve indien de nalatenschappen in een gegeven jaar lager zijn dan begroot. Zo worden grote fluctuaties voorkomen.

Reserve financiering activa	2023	2022
Reserve financiering activa voor doelstellingen	350.334	376.125
Reserve financiering activa voor bedrijfsvoering	622.307	644.972
	972.641	1.021.097
Algemene reserves	2023	2022
Continuïteitsreserve	872.470	899.778
Reserve doelbesteding	166.956	45.920
	1.039.426	945.698

De reserve activa voor doelstelling omvat die activa die in het kader van de doelstelling zijn vastgelegd (materieel en immaterieel). Deze activa hebben betrekking op de activa van molens en bijbehorend onroerend goed. Deze reserve kan daardoor niet vrij worden besteed. Een mutatie in de activapost molens en bijbehorend onroerend goed leidt tot overeenkomstige mutaties in deze reserve. De reserve financiering activa is per definitie gelijk aan de activa doelstellingen en bedrijfsvoering (zie tabel 1).

De reserve activa voor bedrijfsvoering omvat de activaposten (gebouwen en terreinen, inventaris en overige materiële vaste activa) waarin middelen zijn vastgelegd ten behoeve van de bedrijfsvoering. Om deze reden zijn deze middelen niet vrij besteedbaar.

Het beleid van De Hollandsche Molen is er niet op gericht om de reserves autonoom te laten groeien indien de reserves groot genoeg zijn om het werk van de vereniging structureel en voor langere tijd mogelijk te maken.

De Hollandsche Molen maakt jaarlijks een inventarisatie en een analyse van de mogelijke risico's die de organisatie loopt. Hierbij wordt gekeken naar de diverse punten. Per punt wordt beoordeeld wat het risico is en op welke wijze het risico is afgedekt of wordt beperkt. De risicoanalyse wordt jaarlijks besproken met de raad van toezicht.

Op dit moment zijn de algemene reserves ruim voldoende de genoemde risico's af te kunnen dekken.

Rapport

Overzichtstabel risico's (in duizenden euro's)

Onderwerp	hoogte risico	%	omvang risico min	omvang risico max	minimale blootstelling mln gemiddeld	maximale blootstelling mln gemiddeld	reservering
Baten en lasten	middelgroot	50%	100	100	50	50	50
Beleggingsrisico	klein	10%	10	20	1	2	2
Onverwachte kosten eigen molens - onderhoud	matig	25%	10	20	3	5	4
Producten van de molen	nihil				0	0	0
Veiligheid	nihil				0	0	0
Wegvallen (rijks)subsidies of bijdrage fondsen voo	nihil				0	0	0
Vermindering van de bijdrage van de Loterij	klein	10%	125	125	13	13	0
Dalend ledenaantal en werving molenvrienden	middelgroot	50%	30	50	15	25	20
Stilvallen kantoor	nihil				0	0	0
Activiteiten huurders	nihil				0	0	0
Opzeggen huurcontract	matig	25%	20	20	5	5	5
Vertrek van kennis uit de organisatie	middelgroot	50%	30	30	15	15	15
Totaal			325	365	101	115	95

Bestemde fondsen	2023	2022
Bestemde fonds Molenfonds Vriendenloterij	453.162	418.513
Bestemde fonds Van Toorn Scholtenstichting	-	14.655
Bestemde fonds het Cultuur Fonds	46.050	-
Bestemde fonds Ornsteinfonds	30.000	30.000
Bestemde fonds Van Lange	-	23.387
Bestemde fonds Stokhuyzen publicatie fonds	-	21.755
Bestemde fonds Wijnaendts-Luijten Fonds	316.984	312.542
	846.196	820.852

De bestemde fondsen zoals Molenfonds Vriendenloterij, fonds Van Toorn Scholtenstichting, fonds Van Lange en Stokhuyzenfonds zijn lager vanwege gedane toekenningen aan molenprojecten. Het Wijnaendts Luijtenfonds is hoger vanwege de herwaardering van de beleggingen. Vanwege de bijdrage van het Cultuurfonds is een nieuw bestemde fonds gecreëerd.

Molenfonds VriendenLoterij		
	Na voorstel	Na voorstel
	bestemming	bestemming
	exploitatie-	exploitatie-
	saldo 2023	saldo 2022
	2023	2022
Stand per 1 januari	418.513	400.729
* Toevoegingen	310.000	260.000
* Onttrekkingen	-275.351	-242.216
Stand op 31 december	453.162	418.513

Het Molenfonds is een fonds ten behoeve van molens in Nederland en betreft de toekenning van de VriendenLoterij voor restauraties.

Bestemde fonds Van Toorn Scholtenstichting		
	Na voorstel	Na voorstel
	bestemming	bestemming
	exploitatie-	exploitatie-
	saldo 2023	saldo 2022
	2023	2022
Stand per 1 januari	14.655	4.655
* Toevoegingen	100.000	100.000
* Onttrekkingen	-114.655	-90.000
Stand op 31 december	-	14.655

Dit fonds kent De Hollandsche Molen een bedrag toe ten behoeve van speciale molenprojecten.

Bestemde fonds het Cultuur Fonds		
	Na voorstel	Na voorstel
	bestemming	bestemming
	exploitatie-	exploitatie-
	saldo 2023	saldo 2022
	2023	2022
Stand per 1 januari	-	-
* Toevoegingen	350.000	-
* Onttrekkingen	-303.950	-
Stand op 31 december	46.050	-

Dit nieuwe fonds is gecreëerd na de bijdrage van het Cultuurfonds tbv projecten voor groot onderhoud van molens en het vervangen van roeden.

Rapport

Bestemde fonds Ornsteinfonds		
	Na voorstel	Na voorstel
	bestemming	bestemming
	exploitatie-	exploitatie-
	saldo 2023	saldo 2022
	2023	2022
Stand per 1 januari	30.000	30.000
* Toevoegingen	-	-
* Onttrekkingen	-	-
Stand op 31 december	30.000	30.000

Het doel van het Ornsteinfonds betreft het restaureren van de Braakmolen in Goor.

Fonds Van Lange		
	Na voorstel	Na voorstel
	bestemming	bestemming
	exploitatie-	exploitatie-
	saldo 2023	saldo 2022
	2023	2022
Stand per 1 januari	23.387	142.887
* Toevoegingen	-	-
* Onttrekkingen	-23.387	-119.500
Stand op 31 december	-	23.387

Het fonds Van Lange is bedoeld voor restauraties en groot onderhoud aan molens in de provincie Utrecht. Het fonds is nu leeg en wordt opgeheven.

Stokhuizen Publicatie Fonds		
	Na voorstel	Na voorstel
	bestemming	bestemming
	exploitatie-	exploitatie-
	saldo 2023	saldo 2022
	2023	2022
Stand per 1 januari	21.755	21.755
* Toevoegingen	-	-
* Onttrekkingen	-21.755	-
Stand op 31 december	-	21.755

Dit fonds betreft een in 1998 ontvangen nalatenschap en heeft ten doel het mogelijk maken van publicaties. Het fonds is nu leeg en wordt opgeheven.

Wijnaendts-Luijten Fonds		
	Na voorstel	Na voorstel
	bestemming	bestemming
	exploitatie-	exploitatie-
	saldo 2023	saldo 2022
	2023	2022
Stand per 1 januari	312.542	364.752
* Toevoegingen	44.425	-
* Onttrekkingen	-39.983	-52.210
Stand op 31 december	316.984	312.542
Rendement WLF		
Totaal rendement	44.425	-52.210
10% rendement voor DHM	4.442	-
10% rendement toevoeging voor WLF	4.443	-52.210
80% rendement verplichting van WLF	35.540	-

Dit fonds betreft een in 1995 ontvangen nalatenschap. Het rendement van dit op bankrekeningen aangehouden of in obligaties belegde vermogen wordt in het jaar volgend op het boekjaar ter beschikking gesteld voor het onderhoud aan molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Van het rendement wordt 10% toegevoegd aan het kapitaal van het fonds en 10% aan De Hollandsche Molen verstrekt wegens verrichte werkzaamheden.

8. Langlopende schulden		
	2023	2022
Restauratiefonds Hypotheek Edam 1,5% rente	65.749	68.430
Restauratiefonds Hypotheek Edam 2,5% rente	27.210	28.330
	92.959	96.760

In 2015 is de woning in de molen te Edam gerenoveerd. Hiervoor is een hypotheek opgenomen bij het Nationaal Restauratiefonds waarmee een deel van de kosten is gedekt. De Molen van de Zuidpolder, inclusief huuropbrengsten, zijn onderpand. Het betreft twee lening delen met een rentepercentage van 1,50% en 2,50% en een resterende looptijd van respectievelijke 249 en 252 maanden. Het eerste lening deel is ingegaan op 1 oktober 2014 en het tweede lening deel is ingegaan op 1 januari 2015.

Rapport

9. Kortlopende schulden		
	2023	2022
Belastingen en sociale premies	35.017	35.508
Verplichtingen subsidiatoekenningen	1.591.243	1.536.108
Overige schulden	129.200	130.120
Overlopende passiva	3.162.471	3.673.036
	4.917.930	5.374.773

Belastingen en sociale premies		
	2023	2022
Omzetbelasting	190	-
Loonheffing	34.731	35.380
Afdracht sociale lasten	96	127
	35.017	35.508

In 2015 heeft de Belastingdienst een uitspraak gedaan welke van onze activiteiten BTW-plichtig zijn en welke niet. Onze activiteiten van molenbiotoopadviezen en molenaarsexamens zijn aangemerkt als diensten van sociaal-culturele aard die vrijgesteld zijn van BTW. De producten in de winkel vallen binnen de sociaal-culturele vrijstelling. De verhuur van enkele molens is BTW-plichtig. Dit is verwerkt in de baten en lasten van de molens.

Verplichtingen subsidiatoekenningen		
	2023	2022
Aangegane verplichtingen uit ontvangen middelen:		
* Rijkssubsidies	361.084	560.481
* Educatiefonds	13.055	32.287
* Molenprijs	11.200	7.924
* Het Cultuurfonds	223.822	-
* Gravin van Bylandt Stichting	68.046	60.546
* Wijnaendts-Luijten Fonds	36.504	21.933
* Van Toorn Scholten Stichting	276.584	248.229
* Jongerenfonds Molens	-	5.307
* Crowdfunding molens	57.795	33.985
* Fonds Van Lange	83.387	119.500
* VriendenLoterij	459.767	445.916
	1.591.243	1.536.108

Dit betreft de gelden van nog niet uitgekeerde toekenningen aan molenprojecten uit de budgetten van onder andere OC&W.

Educatiefonds. Van de toekenning in 2023 is een deel nog niet uitgekeerd.

Molenprijs. Van de toekenning in 2023 is een deel nog niet uitgekeerd.

Gravin van Bylandt Stichting. In het huidige boekjaar ontving De Hollandsche Molen van de Gravin van Bylandt Stichting een bedrag van € 26.000 voor bijdragen in het molenbehoud.

Wijnaendts-Luijten Fonds. De opbrengst uit het Wijnaendts-Luijten Fonds komt ten goede aan de molens in de Alblasserwaard en wordt verdeeld over 4 moleneigenaren.

Van Toorn Scholten Stichting. Deze stichting stelt De Hollandsche Molen in staat een bijdrage te doen aan unieke en specifieke molenprojecten. De vereniging verzorgt voor de stichting de selectie, toekenningen en uitbetalingen van bedragen na voltooiing van de betreffende projecten.

Jongerenfonds. Alle toekenning zijn uitgekeerd.

Crowdfunding. Van de ingezamelde donaties in 2023 is een deel nog niet uitgekeerd.

Fonds Van Lange. Van de toekenning in 2023 is een deel nog niet uitgekeerd.

VriendenLoterij. In het huidige boekjaar ontving De Hollandsche Molen uit de opbrengst van het vorige boekjaar van de VriendenLoterij een bedrag van € 400.000.

Overige schulden		
	2023	2022
Crediteuren	81.436	72.271
Te betalen Pensioenpremies	20.479	14.255
Te betalen voor nog te ontvangen inkomende facturen	532	-
Te betalen lonen	1.993	4.756
Te betalen overige kosten	24.760	38.838
	129.200	130.120

De crediteuren, te betalen pensioenpremies en te betalen lonen betreffen betalingen aan derden wegens verplichtingen die in dit boekjaar zijn aangedaan en begin volgend boekjaar zijn uitgevoerd.

Rapport

Overlopende passiva		
	2023	2022
Vooruitontvangen Rijkssubsidies *	2.104.164	2.408.300
Vooruitontvangen VriendenLoterij gelden *	344.071	874.483
Vooruitontvangen onderhoudssubsidies	41.874	-
Vooruitontvangen restauratiesubsidies	85.235	169.789
Vooruitontvangen project subsidies	527.761	159.846
Vooruitontvangen contributies	1.075	1.040
Reservering vakantiedagen	36.549	37.262
Reservering vakantiegeld	19.691	20.266
Betalingen onderweg	-	-
Ontvangen borgsommen	2.050	2.050
	3.162.471	3.673.036
*Een bedrag van ongeveer 300.000 euro van de vooruitontvangen Rijkssubsidies en een bedrag van ongeveer 1.000 euro van de vooruitontvangen VriendenLoterij gelden zal uitgegeven worden in 2025-2026.		

Vooruitontvangen Rijkssubsidies. In 2022 ontving De Hollandsche Molen een bijdrage van 2,5 miljoen euro van het ministerie van OC&W voor het Molenfonds. Dit bedrag wordt in delen uitgegeven middels bijdragen voor restauraties en groot onderhoud.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten

De niet uit de balans blijvende rechten betreffen:

1) Meerjarige toezeggingen

Overzicht meerjarige toezeggingen (in duizenden euro's)	
Entiteit	€ per jaar
Het Cultuurfonds - Restauratie molens	350
Het Cultuurfonds - Molenmakersleerlingen	42
Ministerie OCW/RCE - Klimaatprojecten Erfgoed Deal	74
Ministerie OCW/RCE - Subsidie instandhouding molens	23
Prov.Zeeland - Draaipremies molens Zeeland	10
Provincie Gelderland - Onderhoudsubsidie molen	2
Gemeente Zutphen - Onderhoudsubsidie molen	2
Gemeente Tholen - Onderhoudsubsidie molen	1

2) De huuropbrengsten van de appartementen en de verhuurde molens of molenschuren. De appartementen bevinden zich boven de kantoren van De Hollandsche Molen in Amsterdam. De verhuurde molens en molenschuren betreffen de bewoonde molen in Edam, de begane grond van de molen, molenschuur en mulderswoning in Delft en de molenschuur in Wijk bij Duurstede. Per oktober 2023 wordt molen De Jager te Oud-Vossemeer verhuurd.

Overzicht verhuur panden						
Adres	Plaats	Type	Bruto huur per jaar	Begindatum contract	Einddatum contract	Aankoop datum object
Zeeburgerdijk 135	Amsterdam	Appartement	€ 12.780	1-3-2019	Geen	2001
Zeeburgerdijk 137	Amsterdam	Appartement	€ 4.257	1-3-1972	Geen	2001
Burgemeester Versteeghsingel 2	Edam	Woning in molen	€ 7.812	15-1-2015	Geen	1972
Dijkstraat 7	Wijk bij Duurstede	Molenschuur	€ 6.960	1-1-2020	Elke 5 jaar	1929
Phoenixstraat 112	Delft	Molenschuur, bg molen en molenhuis	€ 20.400	1-1-2015	Elke 5 jaar	1926
Onder de molen 36	Oud Vossemeer	Molen	€ 1.896	1-10-2023	Elke 5 jaar	1969

Rapport

6. Toelichting staat van baten en lasten

Bestedingspercentages

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Doelbestemmingspercentage Lasten	94%	94%	91%
Doelbestemmingspercentage Baten	75%	102%	124%
Wervingskostenpercentage	2%	2%	3%

Ter informatie zijn in de tabel opgenomen het:

- bestedingspercentage lasten: percentage dat wordt gevonden door het totaal van de bestedingen aan de doelstellingen te delen door de som der lasten;
- bestedingspercentage baten: percentage dat wordt gevonden door het totaal van de bestedingen aan de doelstellingen te delen door de som der baten. De realisatie van de nalatenschappen zijn hoger dan begroot, hierdoor is het doelbestemmingspercentage baten lager geworden.
- Wervingskostenpercentage: percentage dat wordt gevonden door het totaal van de wervingskosten te delen door de som der geworven baten.

BATEN	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
I I Baten van Particulieren	2023	2023	2022
Contributie leden	105.841	98.000	100.107
Lidmaatschap eigenaren	4.035	4.733	5.275
Donaties, giften en schenkingen	125.739	197.218	57.540
Nalatenschappen	1.404.751	400.000	113.506
Projecten baten	0	0	0
Totaal Baten van Particulieren	1.640.366	699.951	276.429

De nalatenschappen zijn fors hoger dan begroot vanwege één grote nalatenschap. De donaties blijven achter op de begroting welke vanwege het jubileumjaar hoger was ingeschat.

I 2 Baten van bedrijven	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Contributie leden	1.215	1.800	1.880
Lidmaatschap eigenaren	4.525	3.245	3.215
Donaties, giften en schenkingen	5.421	20.000	1.048
Projectsubsidies	0	0	0
Overige projectbaten	0	2.500	0
Totaal Baten van Bedrijven	11.161	27.545	6.143

De donaties, giften en schenkingen bedrijven blijven achter ten opzichte van de begroting. Het is onvoldoende gelukt hier activiteiten op te organiseren.

13 Baten van Loterijorganisaties	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2023	2023	2022
Bijdrage Vriendenloterij Restauraties	290.000	260.000	260.000
Bijdrage Vriendenloterij uitvoeringskosten	50.000	50.000	50.000
Bijdrage Vriendenloterij eigen molens	50.000	50.000	50.000
Bijdrage Vriendenloterij aan fondsenwerving	60.000	40.000	40.000
Bijdrage Vriendenloterij bijzonder cultureel project	530.412	532.000	311.517
Bijdrage Vriendenloterij Geormerkt werven	118.254	93.200	69.883
Totaal Baten van Loterijorganisaties	1.098.666	1.025.200	781.400

De baten zijn iets hoger dan begroot.

14 Baten van Overheden	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2023	2023	2022
Contributie leden	425	300	315
Lidmaatschap eigenaren	5.950	5.825	5.625
Donaties, giften en schenkingen	0	0	0
Projectsubsidies	559.979	1.368.868	352.610
Totaal Baten van Overheden	566.354	1.374.993	358.550

De projectsubsidies van overheden zijn lager omdat er minder toezeggingen aan molenprojecten zijn gedaan dan begroot (de baten worden pas geboekt als een toezegging is gedaan) en omdat aanvragen niet of lager zijn gehonoreerd dan was begroot.

15 Baten van andere organisaties zonder winststreven	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2023	2023	2022
Contributie leden	2.605	2.600	2.680
Lidmaatschap eigenaren	23.065	23.638	23.390
Donaties, giften en schenkingen	35.185	90.235	11.123
Projectsubsidies	612.113	319.646	260.233
Totaal Baten van andere organisaties zonder winststreven	672.968	436.119	297.425

De projectsubsidies van andere organisaties zijn hoger vanwege de bijdrage van het Cultuurfonds. Die bijdrage was niet begroot omdat die niet was voorzien ten tijde van het maken van de begroting.

Rapport

16 Baten als tegenprestatie	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2023	2023	2022
Baten verkopen	26.832	42.975	28.324
Kosten verkopen	-53.789	-27.976	-44.765
netto baten verkopen	-26.957	14.999	-16.441
Baten verhuur eigen molens en bijgebouwen	34.863	56.100	27.598
Opbrengst werk derden	12.378	14.000	12.255
Overige tegenprestaties	9.525	0	7.000
Totaal Baten als tegenprestaties	29.809	85.099	30.412

De verkopen via de webwinkel zijn fors lager dan de begroting omdat besloten is de webwinkel af te bouwen en geen nieuwe producten aan te schaffen. De kosten van de verkopen zijn hoger dan de opbrengst. De kosten van de verkoop van meel op de molen in Wijk bij Duurstede is ook hoger dan de opbrengst. Verder was er een investering in het jubileumboek.

Baten van verhuur zijn lager dan begroot maar wel hoger dan vorig jaar vanwege huurverhogingen.

Kostentoerekening	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2023	2023	2022
Kosten van activiteiten	2.653.154	3.236.530	1.777.925
Salarissen, sociale kosten en pensioenlasten	383.466	498.429	376.252
Overige kosten beheer en administratie	198.181	227.273	223.600
	3.234.801	3.962.232	2.377.777

De kostentoerekening wordt berekend aan de hand van de urenregistratie van de betreffende medewerkers.

De kostentoerekening is als volgt gespecificeerd.	41%	15%	5%	9%	3%	4%	23%	2023
REALISATIE	1	2	3	4	5	Werving Baten	Beheer en administratie	Totaal 2023
Kosten van activiteiten	755.365	194.580	50.597	1.344.552	256.289	51.772		2.653.154
Salarissen, sociale kosten en pensioenlasten	157.221	57.520	19.173	34.512	11.504	15.339	88.197	383.466
Overige kosten beheer en administratie	81.254	29.727	9.909	17.836	5.945	7.927	45.582	198.181
	993.840	281.827	79.679	1.396.900	273.738	75.038	133.779	3.234.801

- 1 – Draagvlakverbreding
- 2 – Belangenbehartiging
- 3 – Advisering
- 4 – Molenfonds
- 5 – Eigen Molens

LASTEN				
		Realisatie	Begroting	Realisatie
21	Draagvlakverbreding	2023	2023	2022
I	Draagvlakverbreding algemeen	0	0	0
101	Samen naar de molen	91.210	0	25.000
1011	Molendag	179.504	175.000	79.988
1012	Molenprijs	190.472	204.500	170.566
1013	Molenmaatjes	45.360	120.500	21.712
1014	Nieuwkomers	23.866	32.000	14.251
102	100.000 Molenvrienden	21.092	34.500	2.786
103	Publieksbereik	41.282	752	60.206
104	Werving algemeen	0	0	0
105	Werving Nalatenschappen	0	0	0
106	Blad Molens	74.064	60.000	56.229
107	Ieder Kind naar de Molen	7.500	4.000	14.775
108	Winkel	0	0	0
109	Herdruk Stokhuyzen	0	0	0
110	Jubileumkalender	0	0	810
111	Jubileumboek	405	1.000	0
112	Molendocumentatie	26.104	31.619	29.578
113	Iconen	4.113	10.400	3.397
114	Samenvoegen databases	29.962	24.354	19.159
115	International Network	19.146	500	1.482
116	International Via Molina	698	500	896
117	Huisstijl	0	0	53
118	Nico's Molentoer	586	0	568
119	Koninklijk predicaat	0	0	2.541
120	Jubileum Gilde	0	0	9.242
	Directe kosten Draagvlakverbreding	755.365	699.625	513.238
	Kostentoerekening uitvoeringskosten	238.475	232.225	191.953
		993.840	931.850	705.191

De lasten van project 1.01 (en onderverdeling) zijn gedekt door de projectsubsidie van de VriendenLoterij.

De lasten van het project 1.03 Publieksbereik zijn hoger vanwege de invoering van de nieuwe huisstijl en de kosten voor het CRM systeem.

De lasten van project 1.06 Blad Molens zijn hoger vanwege het betrekken van een externe uitgeverij.

De lasten van het project 1.15 International Network zijn hoger omdat gestart is met het opzetten van het internationale kennisplatform. Hier staan baten tegenover.

De lasten van het project 1.16 Via Molina zijn laag omdat het project grotendeels stil

Rapport

ligt, mede door gebrek aan baten.

De lasten van het project 1.17 tot en met 1.20 zijn allen afgerond (genoemde kosten zijn onkosten van vrijwilligers die wat later zijn ingediend).

22	Belangenbehartiging	Realisatie	Begroting	Realisatie
		2023	2023	2022
2	Belangenbehartiging	0	0	0
201	Lobby	1.973	500	678
202	Roeden	506	1.000	43.287
203	Collectie	33.726	0	57.023
204	Veiligheid	4.269	11.000	901
205	Molenconsulenten	53.728	56.646	71.437
206	Erfgoed Deal	75.256	42.000	61.402
207	Molencontactdag	4.627	5.000	4.939
208	Molenadviesraad	900	3.500	1.533
209	Examens	19.594	15.600	13.901
	Directe kosten Belangenbehartiging	194.580	135.246	255.100
	Kostentoerekening uitvoeringskosten	87.247	159.654	131.967
		281.827	294.900	387.067

De lasten van het project 2.03 Collecties zijn hoger omdat dit project in het verslagjaar is afgerond (afroning was eerder in 2022 gepland). Hier staan baten tegenover.

De lasten van project 2.04 Veiligheid zijn lager omdat wederom de digitalisering van de RI&E een jaar wordt opgeschoven.

De lasten van project 2.06 Erfgoeddeal zijn hoger omdat het project is verlengd. Hier staan baten tegenover.

De lasten van het project 2.09 Examens zijn hoger omdat er meer examens waren en dus meer reiskosten zijn gemaakt.

23	Advies	Realisatie	Begroting	Realisatie
		2023	2023	2022
3	Advies Algemeen	0	0	0
301	Advies Algemeen	19	500	132
302	Advies Biotoop	44.924	23.900	18.882
303	Biotoopformule	0	1.000	0
304	Omgevingswet	5.655	17.950	23.832
	Directe kosten Advies	50.597	43.350	42.846
	Kostentoerekening uitvoeringskosten	29.082	43.542	35.991
		79.679	86.892	78.837

De lasten van project 3.02 zijn toegenomen vanwege de inhuur van een externe (extra) biotoopmedewerker.

De lasten van project 3.04 Omgevingswet zijn lager omdat nog niet alle provincies

zijn bezocht om een toelichting te geven op de Omgevingswet en wat molenaars en eigenaren kunnen doen. In de toekomst zullen dit soort kosten worden opgenomen onder project 3.02 zodat het project 3.04 kan worden afgesloten.

24	Molenfonds	Realisatie	Begroting	Realisatie
		2023	2023	2022
4	Molenfonds	0	0	0
401	RGO OCW	304.136	950.000	138.902
402	RGO Gravin van Bylandt	23.500	23.500	19.000
403	RGO Vriendenloterij	275.351	260.000	242.216
404	Educatiefonds	44.104	50.000	20.612
405	Van Toorn Scholten Fonds	114.655	150.000	90.000
406	Ornstein fonds	0	30.000	0
407	Stokhuizen fonds	21.755	21.500	0
408	Jongerenfonds	5.971	5.400	8.407
409	RGO crowdfunding	69.841	50.000	14.059
410	Wijnandst Luijten fonds	41.067	0	90
411	Geormerkt Werven VL	116.835	138.200	104.666
412	Fonds van Lange - bestemde fonds	23.387	40.000	119.500
413	HCF-Het Cultuurfonds Toekenningen	303.950	0	0
414	HCF-Stimuleringsfonds Molenmakerleerlingen	0	0	0
	Directe kosten Molenfonds	1.344.552	1.718.600	757.451
	Kostentoerekening uitvoeringskosten	52.348	50.799	41.990
		1.396.900	1.769.399	799.441

Vanuit het Molenfonds zijn diverse toekenningen gedaan. In de bijlage is een overzicht opgenomen.

Rapport

25	Eigen molens	Realisatie	Begroting	Realisatie
		2023	2023	2022
5	Eigen molens	18	106	0
501	Delft	2.648	0	5.352
5011	Molen Delft	5.658	27.500	27.600
5012	Bijgebouw Molen Delft	0	0	527
5013	Pakhuis Molen Delft	0	0	527
5014	Woning vml Molen Delft	10.300	9.750	17.009
5018	Restauratie Molen Delft	44.427	80.910	28.170
502	Edam	1.370	14.988	1.424
5021	Molen Edam	10.419	0	2.040
5022	Woning Edam	5.962	0	5.959
5028	Restauratie molen Edam	27.225	81.826	90
503	Goor	3.096	26.121	5.815
5038	Goor-restauratie	16.051	175.000	0
504	Oud Vossemeer	0	18.240	0
5041	Molen Oud Vossemeer	6.627	0	1.592
5042	Bijgebouw Oud Vossemeer	0	0	0
5048	Restauraties Oud Vossemeer	0	0	0
505	Overschie	33.758	26.000	13.230
5058	Restauratie Overschie	68.978	92.383	18.150
506	Warnsveld	8.451	13.855	37.840
5068	Restauraties Warnsveld	0	0	0
507	Wijk bij Duurstede	2.653	0	-497
5071	Molen Wijk bij Duurstede	1.405	32.053	6.548
5072	Pakhuis Wijk bij Duurstede	5.375	477	2.444
5078	Pakhuis Wijk bij Duurstede	1.866	8.000	0
	Directe kosten Eigen Molens	256.289	607.209	173.821
	Kostentoerekening uitvoeringskosten	17.449	21.771	17.996
		273.738	628.980	191.817

De lasten die zijn gemaakt voor de verschillende molens wijken af van de begroting omdat werkzaamheden naar voren of naar achteren zijn geschoven. Het betreffen werkzaamheden voor regulier onderhoud welke gedekt worden door de SIM of restauraties waar aparte subsidie voor is ter dekking van de kosten. De kosten voor het restaureren van de woning in Delft zijn grotendeels in de afschrijving opgenomen.

26	Wervingskosten	Realisatie	Begroting	Realisatie
		2023	2023	2022
	Wervingskosten Algemeen	47.221	22.500	23.185
	Wervingskosten Nalatenschappen	4.551	10.000	12.282
	Directe wervingskosten	51.772	32.500	35.468
	Kostentoerekening uitvoeringskosten	23.266	29.028	23.994
		75.038	61.528	59.462

De wervingskosten zijn hoger vanwege divers drukwerk.

28	Beheer en Administratiekosten	Realisatie	Begroting	Realisatie
		2023	2023	2022
	Uitvoeringskosten	581.647	725.702	599.852
	Reeds toegerekend	-447.868	-537.019	-443.891
		133.779	188.683	155.962

De aftrek van reeds toegerekende kosten betreffen uitvoeringskosten welke toegerekend worden aan specifieke projecten en dus niet geboekt worden op beheer en administratiekosten.

30	Financiële baten en lasten	Realisatie	Begroting	Realisatie
		2023	2023	2022
	Waardeverandering beleggingen	168.810	0	-307.136
	Rente	24.713	0	11
	Couponrente	9.108	1.200	7.134
	Dividend	42.847	47.272	38.061
	Baten verhuur appartementen Zeeburgerdijk	15.872	16.017	15.907
	Kas-, reken- en betaalverschillen	41	0	45
	Totaal Financiële Baten	261.391	64.489	-245.979
	Bankkosten	-4.538	0	-8.398
	Kosten van beleggingen	-10.809	-15.517	-14.497
	Lasten verhuur appartementen Zeeburgerdijk	-2.855	0	-1.641
	Totaal Financiële Lasten	-18.202	-15.517	-24.535
	Saldo Financiële Baten en Lasten	243.189	48.972	-270.514

Het saldo van de beleggingen is hoger dan begroot vanwege een goede beursnotering.

Rapport

In 2023 waren er 12 (in 2022 14) mensen in dienst van De Hollandsche Molen.
Gemiddeld 8,86 f.t.e. t.o.v. 10,11 f.t.e. vorig jaar.

	Realisatie	Begroting	Realisatie
Uitvoeringskosten	2023	2023	2022
Salarissen en sociale lasten	268.010	347.682	254.473
Pensioenlasten	57.709	63.331	62.644
Ov. Personeelskosten	57.747	87.416	59.135
Salarissen, sociale kosten en pensioen	383.466	498.429	376.252
Huisvestingskosten	51.169	66.480	55.891
Kantoorkosten	78.318	82.493	74.986
Algemene kosten	68.694	78.300	92.724
Overige kosten beheer en administrat	198.181	227.273	223.600
Totaal uitvoeringskosten	581.647	725.702	599.852

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2023	2023	2022
Salarissen	481.725	480.320	492.441
Vakantiegeld	35.160	35.470	33.552
Vakantiedagen/verlofdagen nog op te nemen	-713	10.000	-1.130
Totaal Salarissen	516.172	525.790	524.863
Wettelijke Sociale lasten	81.759	106.738	85.384
Opbrengst verzuimverzekering	-2.407	0	-17.427
Dekking Loonkosten	0	0	0
Doorbelaste salariskosten	-327.514	-284.846	-338.348
TOTAAL Salarissen/soc.lasten	268.010	347.682	254.473
Pensioenpremieafdracht	86.223	94.997	93.580
Werknemersbijdrage pensioen	-28.514	-31.666	-30.936
TOTAAL Pensioenlasten	57.709	63.331	62.644
Verzuimverzekering	31.913	38.906	34.005
Inkomensaanvulverzekering	1.153	1.441	1.101
Arbodienst Maetis	0	2.402	-44
BHV	0	300	0
Uitzendbureaus	0	0	0
Reis- en verblijfkosten	15.889	14.410	13.623
Kantinekosten	3.705	3.362	3.332
Wervingskosten	0	500	387
Studiekosten	1.632	7.685	1.416
Overige personeelskosten	1.503	14.410	2.494
Belastbare personeelskosten	1.952	4.000	2.822
TOTAAL Overige personeelskosten	57.747	87.416	59.135

Rapport

Bezoldiging directie (verantwoording conform de Adviesregeling Beloning Directeuren van Goede Doelen van GDN)				
Naam	N.M.D.M. Bakker			
Functie	directeur			
Dienstverband				
	Aard	onbepaald		
		Uren	30	
		Part-time percentage	83%	
		Periode	1/1-31/12	
Bezoldiging				
	Jaarinkomen			
		Bruto loon/salaris	67.587	
		Vakantietoelage	5.165	
		Eindejaarsuitkering	6.058	
	Totaal Jaarinkomen		78.810	
	Belastbare vergoedingen/bijtellings		0	
	Pensioenlasten (wg deel)		10.227	
	Totaal bezoldiging 2023		89.037	
	<i>Totaal bezoldiging 2022</i>	84.665		

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt De Hollandsche Molen de Adviesregeling Beloning Directeuren van Goede Doelen van Goede Doelen Nederland (zie www.goededoelennederland.nl). De Adviesregeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. Deze norm wordt bepaald door de BSD score. In 2023 is deze vastgesteld op 430 punten. Het maximum salaris is volgens de regeling € 134.620 (peildatum 1 april 2023). Per 2018 worden de SV-lasten niet meer meegerekend. Aan de directie zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt. De raad van toezicht is onbezoldigd.

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2023	2023	2022
Energiekosten en water	17.159	25.930	11.640
Overige Huisvestingskosten	0	500	0
Erfpacht	9.654	10.000	12.325
Schoonmaakkosten	12.609	14.490	13.648
Onderhoud verwarming	476	500	0
Reparatie en onderhoudskosten	8.085	9.330	15.449
Onroerende Zaak Belasting	3.095	2.880	2.677
Opstalverzekering	0	1.850	0
Rioolbelasting/Waterschapbelasting kantoorpand	91	1.000	153
Afschrijvingen kantoorpand	0	0	0
Kosten VVE	0	0	0
TOTAAL Huisvestingskosten	51.169	66.480	55.891
	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2023	2023	2022
Afschrijvingen Kantoormachines	1.830	1.620	1.830
Afschrijvingen Kantoormeubilair	2.034	2.034	2.034
Afschrijvingen Geschonken Kantoormeubilair	0	0	0
Afschrijvingen Inrichting	18.801	18.801	18.801
Afschrijvingen Bouwtekeningen	0	0	0
Afschrijvingen Immateriele vaste activa	0	0	0
<i>Subtotaal Afschrijvingen</i>	<i>22.665</i>	<i>22.455</i>	<i>22.665</i>
Kantoorbenodigdheden en drukwerk	5.947	3.500	6.509
Computerkosten	17.937	19.970	12.123
Abonnementen en contributies	17.783	20.694	19.517
Portokosten	4.210	5.700	4.501
Telefoonkosten	4.613	4.720	4.677
Boekhoudkosten	2.878	3.200	2.737
Salarisadministratiekosten	1.369	1.500	1.384
Kopieerkosten	438	300	220
Vakliteratuur	477	454	653
Subtotaal Kantoorkosten direct	<i>55.653</i>	<i>60.038</i>	<i>52.321</i>
TOTAAL Kantoorkosten	78.318	82.493	74.986

Rapport

	Realisatie	Begroting	Realisatie
	2023	2023	2022
Accountants- en jaarrekeningkosten	30.617	30.000	23.015
Assurantiekosten	10.264	6.700	8.439
Representatiekosten	3.019	5.200	3.635
Bestuurskosten/Raad van Toezicht	10.032	19.300	43.364
Algemene Ledenvergadering	14.282	16.500	13.650
Molenadviesraadvergaderingen	0	0	0
Vergaderkosten	0	500	279
Werkgroep verzekeren	347	0	144
Overige algemene kosten	135	100	196
TOTAAL Algemene kosten	68.694	78.300	92.724

Gebeurtenissen na balans datum

Geen.

7. Bijlagen

- 7.1 Verantwoordingsverklaring
- 7.2 Samenstelling raad van toezicht en bestuur en nevenfuncties
- 7.3 Overzicht bezoeken bestuur en directie
- 7.4 Overzicht toekenningen
- 7.5 Jaarplan en begroting volgend jaar

Rapport

7.1 Verantwoordingsverklaring

De Hollandsche Molen is houder van het CBF-Keurmerk voor erkende goede doelen. Dit betekent dat we op een goede wijze invulling geven aan drie belangrijke principes van goed bestuur. Er is een scheiding tussen de functies toezicht houden, besturen en uitvoeren, er is een optimale besteding van middelen en er zijn optimale relaties met belanghebbenden.

Conform het keurmerk dient in het bestuursverslag in ieder geval informatie te worden opgenomen over:

- doelstelling, strategie en beleid van de instelling;
- de inrichting en het functioneren van de organisatie, het bestuur en het toezicht;
- de communicatie met donateurs, vrijwilligers en andere betrokkenen;
- het al dan niet bereiken van de geformuleerde doelstellingen en prestaties;
- het financieel beleid en de financiële verantwoording; en
- de plannen voor de toekomst

Doelstelling, missie en visie

De Hollandsche Molen bestaat sinds 1923. Ons doel is al die jaren hetzelfde gebleven, namelijk het behoud van molens in Nederland. De context waarin de vereniging haar werk doet verandert daarentegen continu. Om onze missie te formuleren hebben we twee uitgangspunten.

- We zijn hét landelijke goede doel dat zich inzet voor de instandhouding van de Nederlandse traditionele molens.
- Om molens te behouden richten we ons aan de ene kant op het landelijke publiek (de (potentiële) molenliefhebber) en aan de andere kant op de 'molen-professional' (alle mensen die actief zijn in de molensector).

Een missie definieert het bestaansrecht en identiteit van een organisatie. Door middel van je missie geef je aan wie je bent, wat je doet en wat je wilt bereiken. Met haar missie wil De Hollandsche Molen uitdrukken waardoor zij zich laat leiden. De Hollandsche Molen omschrijft haar missie als volgt:

De Hollandsche Molen werkt actief aan de instandhouding van molens in Nederland. Molens zijn levend erfgoed en vertellen het verhaal van wat ze Nederland hebben gebracht en nog steeds brengen. We willen dat de molens op een eigentijdse manier een actief onderdeel zijn van een dorp, stad of streek.

In een visie krijgt de missie handen en voeten. We willen onze missie realiseren door zowel het draagvlak voor draaiende en malende molens te verbreden bij het publiek en door de belangen van molens te behartigen bij de beslissers en beïnvloeders. Hiervoor is een sterk molen- en erfgoednetwerk van belang.

Organisatie, bestuur en toezicht

In de statuten van De Hollandsche Molen zijn de functies toezicht houden enerzijds en besturen en uitvoeren anderzijds gescheiden. Vanaf 2023 is de governance veranderd. Er is een Algemene Vergadering en een raad van toezicht. De directeur-bestuurder stuurt de werkorganisatie aan en is belast met de uitvoering. De Hollandsche Molen onderschrijft de Governance Code Cultuur.

In het verslagjaar werd door de Algemene Vergadering op grond van haar toezichthoudende taak de jaarrekening en het jaarverslag over vorig boekjaar vastgesteld en de begroting en het jaarplan van het huidig verslagjaar goedgekeurd.

De raad van toezicht controleert de directeur-bestuurder. Leden van de raad van toezicht zijn allen benoemd voor een periode van vier jaar en maximaal twee maal herkiesbaar; hiertoe is een rooster van aftreden opgesteld. De raad van toezichtleden zijn vrijwilligers en ontvangen uitsluitend een vergoeding voor gemaakte reiskosten en andere onkosten. Bij vacatures in de raad van toezicht wordt aan de hand van de aanwezige en de vereiste toekomstige competenties een functieprofiel opgesteld op basis waarvan de werving plaatsvindt. Jaarlijks evalueert de raad van toezicht zijn functioneren.

Binnen De Hollandsche Molen bepaalt de directeur-bestuurder het beleid, stelt de financiële richtlijnen vast en heeft de eindverantwoordelijkheid voor het beleid. De Hollandsche Molen beschikt over een werkorganisatie dat de dagelijkse werkzaamheden vervult, onder leiding van de directeur-bestuurder. Het functioneren van de directeur-bestuurder wordt jaarlijks in een functioneringsgesprek en beoordelingsgesprek met de remuneratiecommissie van de raad van toezicht geëvalueerd. De financiële auditcommissie heeft gedurende het jaar diverse momenten waarop zij de financiële stand van zaken bespreekt met de directeur-bestuurder.

Het opstellen van de jaarrekening geschiedt door de directie-bestuurder onder eindverantwoordelijkheid van de raad van toezicht en dient door een onafhankelijk accountant van een verklaring te worden voorzien. Jaarlijks wordt uit het midden der leden een financiële commissie samengesteld van drie onafhankelijke personen, die toeziet op het opstellen van de jaarrekening en daaromtrent in de Algemene Vergadering een verklaring aflegt. De jaarverslaggeving vindt plaats overeenkomstig de richtlijnen van het CBF-keur. De commissie kwam in het verslagjaar ook eenmaal bij elkaar om met het bureau en de penningmeester van gedachten te wisselen over het financieel beleid van de vereniging.

Communicatie met belanghebbenden

De Hollandsche Molen streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverstrekking en de ontvangst en verwerking van wensen, vragen en klachten. Daartoe onderhoudt de vereniging intensief contact met belanghebbenden in het molenveld. Middelen daartoe zijn naast de

Rapport

Algemene Vergadering, thematische bijeenkomsten, een jaarlijkse Molencontactdag, digitale nieuwsbrieven en twee maal per jaar overleg in de Molenadviesraad, bestaande uit vertegenwoordigers van (provinciale) molenorganisaties. Ten slotte werden voor verschillende projecten in het huidige verslagjaar bijeenkomsten georganiseerd voor de communicatie met betrokkenen. De Hollandsche Molen beschikt over een klachtenprocedure conform de richtlijnen van het CBF. De ingediende klachten en beantwoording ervan worden binnen het bureau van de vereniging besproken en twee maal per jaar ter kennis van het bestuur gebracht. De Hollandsche Molen kent vele vrijwilligers en vooral dankzij hun inzet blijven molens toekomst houden in Nederland. Met haar website, nieuwsbrieven en social media wil De Hollandsche Molen zoveel mogelijk belanghebbenden bereiken. De vereniging blijft verdere stappen zetten in de afstemming van de verschillende communicatiekanalen.

Bereiken van de doelen

De Hollandsche Molen maakt jaarplannen waarin zoveel mogelijk concrete doelen worden opgenomen. In het bestuursverslag dat op de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering wordt gepresenteerd, legt de directeur-bestuur verantwoording af over het al dan niet halen van deze doelen. De fondsenwerving voor de vereniging is uitsluitend gericht op contributies, bijdragen van fondsen, verkopen, subsidies en (andere) vrijwillige bijdragen. Bestanden van leden en donateurs worden niet zonder hun toestemming vrijgegeven aan derden. De kosten voor eigen fondsenwerving staan vermeld in de jaarrekening.

De Hollandsche Molen richt zich op een doeltreffende en doelmatige besteding van de door haar geworven fondsen. Daartoe heeft de directeur-bestuurder en de leden van de raad van toezicht deze verantwoordingsverklaring onderschreven conform de richtlijnen van het CBF. Elk kwartaal ontvangt de raad van toezicht een rapportage waarin verslag wordt gedaan van de financiële stand van zaken en eventuele afwijkingen van het jaarplan en begroting. Indien van toepassing worden maatregelen voorgesteld en uitgevoerd.

Financieel beleid en financiële resultaten

Het financieel beleid is erop gericht het vermogen van de vereniging tenminste in stand te houden. De laatste jaren neemt het vermogen geleidelijk af. De directeur-bestuurder en raad van toezicht zijn zich er van bewust dat het onverkort vasthouden aan de geformuleerde ambities en het hoge activiteitsniveau alleen dan verantwoord is, als er een reëel vooruitzicht is dat de inkomsten en de uitgaven in evenwicht zijn. Het bestuur zet in op het intensiveren van de eigen fondsenwerving. Tegelijkertijd blijft er aandacht voor het streven om de kosten zo laag mogelijk te houden.

Ten behoeve van het beheer van het vermogen en de fondsen op naam laat de vereniging zich adviseren door de beleggingsadviseurs van ABN AMRO Mees Pierson. Belangrijke elementen uit het beleggingsbeleid zijn:

1. Behoud van vermogen op lange termijn en inkomsten ter dekking van uitgaven.

2. Keuze voor een defensief beleggingsbeleid met een asset mix van 30% zakelijke waarden (aandelen en alternatieve beleggingen) en 70% vastrentende waarden (obligaties en liquiditeiten), met resp. bandbreedtes van 20-40% en 50-80%.
3. Aansluiting bij de door het VFI (sinds 2015 Goede Doelen Nederland) gemaakte richtlijn duurzaam beleggen.
4. Streefrendement van gemiddeld 5% per jaar.

Het vrij besteedbaar vermogen van de vereniging is/wordt als bron van inkomsten aangewend voor beleggingen in aandelen en obligaties en het aanhouden van liquiditeiten.

De reserve activa doelstelling en de reserve activa bedrijfsvoering zijn na overleg met het CBF in de jaarrekening vervangen door de reserve financiering activa. In de toelichting zal de bestaande uitsplitsing wel worden gehandhaafd, zodat een vergelijking met voorgaande jaren mogelijk blijft. Een verdere toelichting betreffende de reserves vindt u in de jaarrekening.

Plannen voor de toekomst

De koers van de vereniging steunt op twee pijlers, te weten draagvlakverbreding: het zoveel mogelijk betrekken van (potentiële) molenliefhebbers bij molens en de molen weer onderdeel te laten zijn van de samenleving, en belangenbehartiging: het faciliteren en ondersteunen van moleneigenaren en molenvrijwilligers voor een goed molenbehoud en tegelijkertijd het richting de overheid en andere spelers in het monumentenveld opkomen voor de belangen van het molenveld.

Rapport

7.2 *Samenstelling raad van toezicht en bestuur en nevenfuncties*

Per 31-12-2023

De raad van toezicht De Hollandsche Molen bestond uit de volgende onafhankelijke personen (tussen haakjes jaar van aftreden), te weten:

- de heer drs. N. (Nico) Papineau Salm, voorzitter (2024)
nevenfuncties:
  - * secretaris bestuur stichting 'Schoner Holland'
  - * voorzitter Vereniging oud-statenleden provincie Noord-Holland
- mevrouw J. Zwerver-Roerig, vice-voorzitter (afgetreden 22 april 2023)
nevenfuncties:
  - * mentor
- de heer A.V. de Kok (2025)
nevenfuncties:
  - * voorzitter redactie maandblad OKe Oegstgeest
- de heer drs. R.C. Boeder (2025), zelfstandig adviseur
nevenfuncties:
  - * voorzitter juniorencommissie Koninklijke Nederlandse Roeibond
- de heer J.J. Demoed (2025), Gemeentesecretaris/Algemeen Directeur
Gemeente Kaag en Braasem
nevenfuncties:
  - * MFN Mediator
  - * voorzitter Raad van Toezicht Unicode Onderwijsgroep
- mevrouw D. Go-Feij (2025)
nevenfuncties:
  - * voorzitter Teenstra Foundation
  - * lid bestuur Stichting Hoormij NVVS
  - * inkomend Gouverneur Rotary District 1570
- de heer G. Sturkenboom (2026) – overleden 19 januari 2023
nevenfuncties:
  - * voorzitter examencommissie De Hollandsche Molen

- mevrouw N. Bakker (2023)
nevenfuncties:
*secretaris Federatie Instandhouding monumenten
*voorzitter Via Molina

Rapport

7.3 Overzicht bezoeken raad van toezicht en bestuur

Wie	datum	Gebeurtenis	Plaats
A.de Boer	9 februari 2023	Steunpunt Noord-Holland, Omgevingskwaliteit door Erfgoed	Online
N. Bakker	18 maart 2023	Première film Molenjongeren, molen De Zandhaas	Santpoort Noord
N. Bakker, M. Ero	22 maart 2023	Molenaarsavond NoardEastFryslan	Dokkum
N. Bakker	23 maart 2023	Jubileum Monumentenwacht Noord	Leeuwarden
N. Bakker, A. de Boer	28 maart 2023	Limburgse Molens Molenavond, Openluchtmuseum Eynderhoof	Nederweert-Eind
N. Bakker, A. de Boer, J. Kreuning	31 maart 2023	ALV Gild Fryske Mounders	Poppenwier
N. Bakker, N. Papineau Salm	1 april 2023	ALV Gilde van Molenaars, watermolen van Opwetten	Nuenen
A.de Boer	14 april 2023	Gilde van Molenaars, afd. Noord- Holland	Haarlem
A.de Boer	17 april 2023	Gilde van molenaars, afd. Groningen	Groningen
N. Bakker	21 april 2023	Ontvangst ambassadeur USA, Kockengense Molen	Kockengen
J. Vroeijerstijn	21 april 2023	Symposium Watermolens	Boxtel
Medewerkers en raad van toezicht	22 april 2023	Algemene Ledenvergadering De Hollandsche Molen/Molenfestival	Utrecht
N. Bakker, L. van Term	8 mei 2023	Goed Geld Gala VriendenLoterij	Apeldoorn
Medewerkers en raad van toezicht	12 mei 2023	Opening Nationale Molendag met prinses Beatrix, molen De Roos	Delft
N. Bakker	13 mei 2023	Nationale Molendag Molenstichting Alkmaar	Alkmaar
A.de Boer	24 mei 2023	Gilde van Molenaars, afd. Gelderland	Wenum
N. Bakker	2 juni 2023	Molenfederatie Noord-Holland	Wormerland
J. Vroeijerstijn	2 juni 2023	Molennetwerk Zuid-Holland	Vlaardingingen
N. Bakker	9 juni 2023	Uitreiking Zilveren Anjers	Amsterdam
N. Bakker	16 juni 2023	Opening molen De Dellen	Nieuw Scheemda
N. Bakker	21 juni 2023	Erfgoed Barbecue Nederland Monumentenland	Amersfoort
J. Vroeijerstijn	28 juni 2023	Symposium Landschap Verbindt	Amersfoort
N. Bakker	25 augustus 2023	Molenplatform Zuid-Holland	Streefkerk
N. Bakker	8 september 2023	Opening Open Monumentendag	Zwolle
N. Bakker	september 2023	Bezoek Lonneker Molen en molen Den Oord ihkv de Molenprijs	Lonneker, Ommen
Medewerkers en raad van toezicht	13 september 2023	Uitreiking koninklijk Predicaat	Haarlem
N. Bakker, N. Papineau Salm	21 september 2022	Lancering de nieuwe Nederlandse Molendatabase in de Krijtmolen in Amsterdam	Amsterdam

A.de Boer, J. Kreuning	6 oktober 2023	Groninger Wind	Warffum
A.de Boer	6 oktober 2023	Gilde van Molenaars, afd. Drenthe	Westerbork
A.de Boer	7 oktober 2023	Molenfederatie Noord-Holland	Hollands Kroon
N. Bakker	7 oktober 2023	Dokkumer Molendagen	Dokkum
Medewerkers en raad van toezicht	12 oktober 2023	Uitreiking Molenprijs, Kilsdonkse Molen	Heeswijk-Dinther
N. Bakker	12 oktober 2023	Bijeenkomst Molenstichting Noord-Brabant	Ravenstein
N. Papineau Salm	15 oktober 2023	Zijper Molendag	Schagerbrug
A.de Boer	19 oktober 2023	Symposium molenbiotoop, Mooi NH & Molenfederatie NH	Middenbeemster
M. Ero	27 oktober 2023	Gilde van Molenaars, afd. Zuid-Holland	Haastrecht
N. Bakker, J. Kreuning	27 oktober 2023	Molenfederatie Noord-Holland	Zuid-Schermer
A.de Boer	3 november 2023	Opening strijkmolen I	Oterleek
J. Kreuning	3 november 2023	ALV Gild Fryske Mounders	Poppenwier
N. Bakker, M. Ero	7 november 2023	Platform Utrechtse Molens	Utrecht
L. van Term, L. Mens	8 november 2023	Kennifestival Goede Doelen Nederland	Utrecht
N. Bakker, L. van Term	9 november 2023	Monumentencongres	Frederiksoord
A.de Boer	13 november 2023	RCE, bijeenkomst Erfgoed en Omgevingswet	Amersfoort
Medewerkers en raad van toezicht	17 november 2022	Molencontactdag, molen De Rat	IJlst
N. Bakker	23 november 2023	Provinciaal Molenoverleg Zeeland	Middelburg
N. Bakker	20 december 2023	Uitreiking Ingeborg Pouwels Innovatieprijs	Kaulille (België)

Totaal bezochte molens in het kader van Nico's 100-molens-toer

Nico's molentoer	Datum
100 * Utrecht - De Ster	22-4-2023
99 * Alkmaar - De Viaan	14-4-2023
98 * Amsterdam - De Otter	11-4-2023
97 * Merselo - Volmolen	5-4-2023
96 * Rotterdam - De Graankorrel	mrt-23
95 * Hoogwoud - De Lastdrager	mrt-23
94 * Eenrum - De Lelie	25-3-2023
93 * Oterleek - De Otter	24-3-2023
92 * Edam - molen van de Zuidpolder	21-3-2023
91 * Emmer-Compascuum - Grenszicht	16-3-2023
90 * Sprundel - De Hoop	14-3-2023
89 * Heijen - Gerardamolen	11-3-2023
88 * Schiedam - De Walvisch	9-3-2023

Rapport

87 * De Wijk - Wieker Meule	25-2-2023
86 * Nieuw-Lekkerland - De Regt	21-2-2023
85 * Aalten - de Prins van Oranje, de Wenninkmolen & de Teunismolen	18-2-2023
84 * Willemstad - d'Orangemolen	16-2-2023
83 * Oostendorp - De Tijd	10-2-2023
82 * Rosmalen - De Stander molen	8-2-2023
81 * Kinderdijk - Nederwaard molen no. 7	4-2-2023
80 * Winsum - De Ster	26-1-2023
79 * Arnhem - Witte Watermolen	24-1-2023
78 * Ravenstein - De Nijverheid	14-1-2023
77 * Ootmarsum - watermolen Frans & watermolen Bels	10-1-2023
76 * Langweer - Langweerder molen	16-12-2022
75 * Ittervoort - Schouwmolen	28-11-2022
74 * Burgerbrug - Molen F	nov-22
73 * Kekerdom - Kekerdomse molen "De Duffelt"	26-11-2022
72 * Maassluis - De Hoop	16-11-2022
71 * Burgh-Haamstede - De Graanhalm	15-11-2022
70 * Rotterdam - De Ster	12-11-2022
69 * Uppel - Zandwijkse molen	10-11-2022
68 * Werkendam - Vervoorne Molen	10-11-2022
67 * Hilvarenbeek - De Doornboom	8-11-2022
66 * Heinkenszand - De Vijf Gebroeders	1-11-2022
65 * Beesel - De Grauwe Beer	26-10-2022
64 * Erica - De Heidebloem	19-10-2022
63 * Mierlo - De Standerd Molen	13-10-2022
62 * Geldrop - 't Nupke	13-10-2022
61 * Gemert - De Volksvriend	18-3-2023
60 * Thesinge - Germania / Germanus	10-8-2022
59 * Laskwerd - Olinger Koloniemolen	10-8-2022
58 * Mensingeweer - Hollands Welvaart	9-8-2022
57 * Warffum - De David	9-8-2022
56 * Winschoten - Molen Edens	8-8-2022
55 * Niebert - Molen van Niebert	28-7-2022
54 * Sebaldeburen - De Eendracht	28-7-2022
53 * Grijpskerk - De Westerhornermolen	28-7-2022
52 * Sleen - De Hoop	28-6-2022
51 * Zuiderkermer - Poldermolen M	23-6-2022
50 * Egmond a/d Hoef - Wimmenumer molen	14-6-2022
49 * Etten-Leur - De Lelie	8-6-2022
48 * Zevenhuizen - Bovenmolen nr. 4	4-6-2022
47 * Dordrecht - Kyck over den Dyck	17-5-2022

46 * Oisterwijk - Kerkhovense Molen	11-5-2022
45 * Groot Ammers - De Jonge Sophia	22-4-2022
44 * Bunschoten - De Hoop	20-4-2022
43 * Arnhem - De Kroon	9-4-2022
42 * IJsselstein- De Windotter	30-3-2022
41 * Sintjohannesga - De Hersteller	25-3-2022
40 * Hattem - De Fortuin	23-3-2022
39 * Diepenheim - Den Haller	9-3-2022
38 * Den Oever - De Hoop	23-2-2022
37 * Hippolytushoef - De Onderneming	23-2-2022
36 * Gieterveen - De Eendracht	16-2-2022
35 * Zoetermeer - De Hoop	1-12-2021
34 * Loenen aan de Vecht - Loenderveense Molen	18-11-2021
33 * Bleskensgraaf - De Vriendschap	6-11-2021
32 * Haarlem - De Adriaan	3-11-2021
31 * Sint Jansklooster - De Monnikenmolen	27-10-2021
30 * Nieuwerkerk aan den IJssel - Windlust	26-10-2021
29 * Maasbracht - Leonardusmolen	23-10-2021
28 * Oosterland - Oosterlandse Molen	20-10-2021
27 * Rijpwetering - Moppemolen	19-10-2021
26 * Nieuwleusen - Molen van Massier	6-10-2021
25 * Dalfsen - Westermolen	6-10-2021
24 * Zuilichem - De Hoop	5-10-2021
23 * Noordeloos - De Stijve Molen	29-9-2021
22 * Nijveen - De Sterrenberg	14-9-2021
21 * Cadzand - Nooitgedacht	17-8-2021
20 * Putten - 't Hert	14-8-2021
19 * Ermelo - De Koe	14-8-2021
18 * Westbroek - De Kraai	12-8-2021
17 * Landsmeer - Twiskemolen	4-8-2021
16 * Nieuwe Tonge - d'Oranjeboom	4-8-2021
15 * Schermerhorn - Bovenmolen G	26-7-2021
14 * Vreeland - Hoekermolen	24-7-2021
13 * Warmond - Broekdijkmolen	13-7-2021
12 * Rijsaterwoude - Geestmolen	1-7-2021
11 * Veenendaal - De Vriendschap	26-9-2020
10 * Soest - De Windhond	12-9-2020
9 * Oploo - de Watermolen	29-8-2020
8 * Oploo - De Korenbloem	29-8-2020
7 * Rijkevoort - Luctor et Emergo	29-8-2020
6 * Warmond - Zwanburgermolen	27-8-2020

Rapport

5 * Terwolde - De Ooievaar	25-7-2020
4 * Zwiép - Zwiépse Molen	18-7-2020
3 * Baambrugge - Molen 't Groen- en Hoogland	16-7-2020
2 * Geldermalsen - Poldermolen	25-6-2020
1 * Lisse - Lisserpoelmolen	18-6-2020

7.4 Overzicht toekenningen

Overzicht toekenningen aan molens en vrijgevallen toekenningen							
Omschrijving voor jaarrekening	Ministerie OC & W	Vriendenloterij	Gravin van Bylandt	Van Toorn Scholten Stichting	Het Cultuurfonds	Overig molenfonds	Totaal €
Uitvoeringskosten	19.500	-	-	-	-	501	20.001
Molen van Hulsen te Geulle Vrijval	-52.500	-	-	-	-	-	-52.500
t Hoog en Groenland te Baambrugge vrijval	-3.382	-	-	-	-	-	-3.382
Nieuw Leven te Valburg	-	-	-	-	18.000	-	18.000
t Vliegend Hert te s Gravendeel	-	-	-	30.000	18.000	-	48.000
Molen D te Schagerbrug	11.985	-	-	-	-	-	11.985
Oostmolen te Gorinchem	-	6.845	-	23.155	18.000	-	48.000
Wijhese Molen te Wijhe	-	-	-	-	9.313	-	9.313
Weijpoortse Molen te Nieuwerbrug	-	-	-	-	4.849	-	4.849
De Ambachtsmolen te Oudorp	19.163	-	-	-	9.582	-	28.745
De Windlust te Goudswaard	21.833	-	-	-	-	-	21.833
Strijkmolen L te Rustenburg	-	30.000	-	-	18.000	-	48.000
Johanna te Culemborg	-	26.500	3.500	-	18.000	-	48.000
De Hoop te Sleen	82.837	-	-	-	11.834	-	94.671
Loenderveense Molen te Loenen ad Vecht	-	6.613	-	-	-	23.387	30.000
Veenmolen te Wilnis	-	26.000	4.000	-	-	-	30.000
De Gans te Anjum	-	11.708	-	-	6.456	-	18.164
De Herder te Medemblik	-	30.000	-	-	18.000	-	48.000
De Zwaan te Kerkwerve	-	-	-	30.000	18.000	-	48.000
De Zwaluw te Hasselt	28.308	-	-	-	2.426	-	30.734
De Valk te Berkel en Rodenrijs	-	-	-	-	11.061	-	11.061
Kerkmolen te Molenaarsgraaf	7.997	-	-	-	4.798	-	12.795
Heimolen te Rucphen	9.730	-	-	-	834	-	10.564
Nijlanner Mole te Workum	10.967	-	-	-	6.581	-	17.548
Huinsermole te Huins	-	24.685	4.000	-	-	-	28.685
De Tijd te Oostendorp	-	-	-	30.000	18.000	-	48.000
Windlust te Wateringen	-	10.000	-	-	-	-	10.000
Molen van Sloten te Amsterdam	5.000	26.000	4.000	-	18.000	-	53.000
Achtkante Molen te Streefkerk	-	26.000	4.000	-	18.000	-	48.000
Achterlandse Molen te Groot-Ammers	-	26.000	4.000	-	18.000	-	48.000
De Eendracht te Kimsward	5.142	-	-	-	3.085	-	8.227
Heechhiem te Goengahuizen	30.000	-	-	-	13.238	-	43.238
Molen De Mol te Limmen	-	-	-	-	-	5.000	5.000
Molen De Hoop te Den Oever	-	-	-	1.500	-	-	1.500
De Twee Gebroeders te Wijk en Aalburg	34.110	-	-	-	-	-	34.110
Zuidpoldermolen te Edam	33.860	-	-	-	10.923	-	44.783
De Roos te Delft	28.790	-	-	-	10.970	-	39.760
Bijdrage Stokhuizen aan Samenvoegen Databases	-	-	-	-	-	20.000	20.000
Bijdrage Stokhuizen aan Jubileumboek	-	-	-	-	-	1.500	1.500
Molenprijs 2023	-	25.000	-	-	-	-	25.000
Molenjongerendag Jongerenfonds	-	-	-	-	-	567	567
Krijtmolen d'Admiraal te Amsterdam	5.000	-	-	-	-	-	5.000
Honorarium Accountantscontrole	5.796	-	-	-	-	-	5.796
Totaal toegekend in euro's	304.136	275.351	23.500	114.655	303.950	50.955	1.072.546

Rapport

Overzicht toekenningen Koos Andriessen Moleneducatiefonds	
Uitvoeringskosten	2.737
Verzending materialen naar scholen	16.586
Inzet extern	6.069
Vrijval 31 oude toekenningen	-23.655
27 nieuwe toekenningen	42.367
Totaal	44.104

7.5 Jaarplan en begroting 2024

Samenvatting

In 2024 bestaan we 101 jaar. Na een jaar vol feestelijkheden zal het weer een 'normaal' jaar zijn. Met Nationale Molendag, de Molenprijs, educatieve activiteiten, kennis en documentatie en internationale conferenties. Voor al die vrijwilligers in het molenveld blijven we ondersteuning bieden. Met advies op het gebied van veiligheid, verzekeren tot biotoop, met geld voor restauratie en groot onderhoud via het Molenfonds, met het afnemen van examens en nog veel meer.

We zijn ons bewust van de uitdagingen die er zijn. Voor restauratie en groot onderhoud is altijd geld nodig, zeker met de noodzaak om roeden te vervangen. Vrijwilligers zijn soms moeilijk te vinden; we blijven ons daarom inzetten de molen bekendheid te geven, draagvlak te organiseren en duidelijk te maken dat naast geld ook mensen nodig zijn. En natuurlijk baart de omgeving van de molen ons zorgen. De biotoop staat zwaar onder druk. We geven advies en ondersteuning aan al die lokale molenvrijwilligers om de windvang en watertoevoer aan de molens te waarborgen.

Inhoudelijk richten we ons op een volgende stap in het molenbeleid. De molen is meer dan riet en stenen. Het gaat ook om de omgeving van de molen, het erf, de schuur of maalderij, de plek van de molen waar die altijd heeft gestaan, het zicht op de molen, de verhalen, de waardering voor de molen (wat zich bijvoorbeeld uit in donateurs en vrijwilligers), het ambacht dat de molen in stand houdt en nog veel meer. Samen met het molenveld willen we de collectie molens in die volle breedte in kaart brengen en behouden.

Financieel zitten we in lastige jaren en dat leidt tot de noodzaak te focussen en het verlagen van de lasten en vergroten van de baten. Voor het jaar 2024 richten we ons zoveel mogelijk op de kernactiviteiten en doen we alleen lopende projecten waar al afspraken voor zijn. Financieel zijn de kaders strakker gesteld.

Dit Jaarplan 2024 is het vierde jaar van ons Meerjarenbeleidsplan 2021 – 2025. We blijven werken aan een breed draagvlak voor molens, aan een sterk molen- en erfgoednetwerk en aan een volledige financiële en duurzame dekking voor het in stand houden van molens. Tegelijkertijd is in dit plan een doorkijk opgenomen voor de komende jaren. Het Meerjarenbeleidsplan wordt zo omgezet in een voortschrijdend meerjarenplan. Zo kan ook eenvoudiger een koppeling worden gemaakt met de meerjarenbegroting.

De Algemene Ledenvergadering besluit op 3 februari 2024 over het Jaarplan 2024 en de bijbehorende begroting.

Missie en visie

Een missie definieert het bestaansrecht en identiteit van een organisatie. Door middel van je missie geef je aan wie je bent, wat je doet en wat je wilt bereiken. Met

Rapport

haar missie wil De Hollandsche Molen uitdrukken waardoor zij zich in de komende beleidsperiode laat leiden.

De missie van De Hollandsche Molen

De Hollandsche Molen zet zich in het hele land in voor het in stand houden van wind- en watermolens. De vereniging ziet molens als levende historische werktuigen die op vele manieren een wisselwerking hebben met de lokale gemeenschap. Molens zijn onderdeel van hun fysieke omgeving en vervullen daarin hun oorspronkelijke én nieuwe functies.

In een visie krijgt de missie handen en voeten.

De visie van De Hollandsche Molen

De Hollandsche Molen wil van iedereen, op een eigen manier, een molenliefhebber maken. Zo ontstaat een breed draagvlak voor molens en de voorwaarden deze in stand te houden. We dragen de oude en nieuwe betekenis van molens uit, in interactie met iedereen die een hart heeft voor molens.

De Hollandsche Molen behartigt de belangen van molens bij beslissers en beïnvloeders. Hiertoe werken we aan een sterk molen- en erfgoednetwerk. We zijn de koepel voor alle molenvrijwilligers, moleneigenaren en andere molenprofessionals en ondersteunen hen bij het in stand houden van molens in hun fysieke en maatschappelijke omgeving. Met een beperkt aantal eigen molens houdt de vereniging voeling met de praktijk van alledag.

De Hollandsche Molen zet zich samen met het molenveld in voor een volledige financiële en duurzame dekking voor het in stand houden van molens. Hiervoor is het Molenfonds opgezet. We werven bij particulieren, bedrijven, fondsen en overheden om de noodzakelijke activiteiten te financieren.

Relevante trends en kern-SWOT

Dit hoofdstuk bevat de meest relevante trends die van invloed zijn op het molenveld en een kern-SWOT met de belangrijkste kansen, bedreigingen, sterktes en zwaktes.

Trends

- De omgeving van de molen staat onder druk door bebouwing en bomen. De nieuwe Omgevingswet vraagt een actieve houding bij het opkomen voor de belangen van molens.
- De financiering van het molenbehoud is en blijft een uitdaging, zeker nu ook veel roeden vervangen moeten worden. Overheden willen bezuinigen of geven geen inflatiecorrectie, zodat steeds minder met een subsidie kan worden gedaan. Daarnaast moet steeds meer geld uit de samenleving komen, onder andere voor de benodigde cofinanciering.

- Mensen zetten zich minder snel in als vrijwilliger. De vergrijzing blijft eveneens doorgaan. Voor sommige vrijwilligersfuncties zijn moeilijk mensen te vinden. Het werk van vrijwilligers wordt ook complexer.
- Het behoud van het ambacht van molenaar, molenmaker maar ook touwslagers, smeden en meer, welke nodig zijn voor het in stand houden van de monumentale molens, staat onder druk. Aan de ene kant omdat het lastig is goede vakmensen te vinden, aan de andere kant omdat zowel lonen als bouwmaterialen steeds duurder worden (en de subsidies niet meegroeien).
- Erfgoed krijgt meer aandacht na de corona periode, dus ook de molen. Ook de immateriële kant van de molen, zoals de verhalen op en rond de molen, de geschiedenis en de ambachten die samenhangen met de molen.
- Het verdrag van FARO stimuleert om vrijwilligers te betrekken bij erfgoed. Dit verdrag benadrukt deze maatschappelijke en verbindende waarde van erfgoed en het belang van deelname door de samenleving (betrekken jongeren, multicultureel, diversiteit, mindervaliden, etc.).
- Het veiligheidsbewustzijn in de samenleving neemt toe. Dit heeft effect op het veiligheidsbewustzijn op de molen.
- De filantropische sector groeit: er gaat steeds meer geld in om. Goede doelen en ANBI's worden bovendien steeds professioneler. Ze strijden allemaal om de gunst van donateurs en willen dan ook goed zichtbaar zijn.
- Momenteel zijn er verschillende generaties, denk aan de Alpha (geboren na 2016), generatie Z (2001 - 2015), Y (1986 - 2000), Millennials (1971 - 1985), X (1956 - 1970) en de babyboomgeneratie (1945 - 1955). Iedere generatie heeft eigen kenmerken en waarden die van invloed zijn op hun communicatievoorkeuren. Dat betekent ook dat de diversiteit binnen de groep (potentiële) Molenvrienden toeneemt.
- In de samenleving gaan de digitale ontwikkelingen steeds sneller. Het molenveld gaat hier deels in mee. Aan de andere kant bestaat er een contrast met de traditionele en ambachtelijke aspecten van het molenveld.

Kern-SWOT

Kansen

- De molen is een nationaal icoon.
- Er is toenemende aandacht voor cultureel erfgoed.
- Poldermolens kunnen bijdragen aan het bemalen van polders.
- Ambachtelijke en lokale producten zijn populair.
- De komende jaren vindt de grootste vermogensoverdracht tussen generaties plaats in de geschiedenis, steeds meer erfenissen gaan naar goede doelen.

Bedreigingen

- Het is voor het publiek (te) vanzelfsprekend dat molens behouden worden.
- De financiële ondersteuning voor restauratie en onderhoud bij de overheid wordt relatief minder omdat vaak inflatiecorrectie ontbreekt.

Rapport

- De komende tien jaar moeten de roeden van naar verwachting de helft van alle windmolens worden vervangen.
- Klimaatverandering, bodemdaling, wateroverlast en stormen kunnen veel schade aan molens veroorzaken.
- Mensen binden zich minder aan goede doelen (financieel of als vrijwilliger).
- Verdergaande verstedelijking en verslechtering van de molenbiotoop, zowel voor wind- en watermolens.
- Het behoud van het ambacht molenaar (ook de specialisaties zoals houtzagen, olie slaan, etc.) en de aanpalende ambachten zoals molenmakers, touwslagers, smeden, etc. staat onder druk omdat kennis verloren gaat (bedrijven verdwijnen).
- Het veiligheidsbewustzijn in het molenveld moet hoger om ongelukken met molenaars en bezoekers te voorkomen.

Sterktes

- We zijn de enige landelijke koepelorganisatie die opkomt voor molens.
- Binnen het molenveld heeft De Hollandsche Molen een goede naam.
- De Hollandsche Molen heeft veel deskundigheid.
- Er is een sterk netwerk binnen het molenveld. Het molenveld wil meepraten en meedenken.
- Het werk van De Hollandsche Molen versterkt de provinciale en lokale molenorganisaties. Dit kan nog beter (o.a. door het inzetten van molenconsulenten).
- Nationale Molendag is het grootste jaarlijkse molenevenement.
- De Hollandsche Molen weet belangrijke geldschieters duurzaam te verbinden, onder meer via het Molenfonds.

Zwaktes

- De naamsbekendheid van De Hollandsche Molen is laag.
- Het ledenbestand stagneert.
- De financiële positie van de organisatie is nog niet in balans.
- De organisatie is klein (weinig fte) en daardoor kwetsbaar.
- Er is (te) weinig expertise op het gebied van werving bij het publiek.

1. Draagvlakverbreding

Het cluster Communicatie en Marketing is verantwoordelijk voor projecten die gericht zijn op draagvlakverbreding bij het brede publiek. Naast de hieronder benoemde projecten beoogt De Hollandsche Molen ook proactief het publiek te bereiken. Hiertoe kiezen we een aantal thema's. De Hollandsche Molen wil ook meer aandacht geven aan haar activiteiten binnen het cluster Belangenbehartiging, Advies en Molenfonds. Voorts zet De Hollandsche Molen zich in om de baten voor de vereniging te verhogen en te diversifiëren om de doelstellingen te bereiken.

Project 1.1: Samen naar de molen

2024

'Samen naar de molen' is een driejarig project (2022-2024) waarin een aantal belangrijke activiteiten samenkomen. Het betreft de VriendenLoterij Nationale Molendag (11 en 12 mei 2024), de VriendenLoterij Molenprijs (de publieksprijs voor bijzondere molenprojecten van € 75.000) en de Molenmaatjes (met de MolenmaatjesKrant, molenbezoek en de MolenKick). Samen met Het Begint met Taal laten we bovendien nieuwkomers kennismaken met molens via hun taalcoaches. Ten opzichte van 2023 – het jubileumjaar – worden de activiteiten conform het plan soberder uitgevoerd.

2025-2028

Vanaf 2025 gaan we verder met Nationale Molendag en de Molenprijs (mits onze aanvraag door de VriendenLoterij wordt gehonoreerd). We zetten in op samenwerking met andere erfgoedorganisaties, zoals Nederland Monumentenland en BOEi. Zo willen we het gehele molenseizoen aandacht voor de molen genereren en organiseren we activiteiten voor de jeugd. Ook zetten we de molen in een breder perspectief zodat de bezoeker ook leert over veel meer aspecten van de molen zoals gereedschappen, machinerie, zichtlijnen, molenerven, verhalen etc.

Project 1.3: Publieksbereik Algemeen

2024

Dit project betreft zowel de proactieve kant van onze communicatie als de faciliterende kant. De Hollandsche Molen kiest een aantal thema's (bijvoorbeeld veiligheid op de molen, biotoop, financiering, molens en klimaatverandering) om proactief te communiceren. Het doel is ook om de naamsbekendheid van De Hollandsche Molen te vergroten en te laten zien wat onze impact op de Nederlandse samenleving is.

Denk bij de faciliterende kant aan een actuele website, CRM, sociale media en de digitale nieuwsbrieven. Belangrijke uitdaging is om zoveel mogelijk van onze huidige volgers te 'verleiden' om Molenvriend te worden. Deze nieuwe vrienden moeten ook

Rapport

goed worden verwerkt binnen onze digitale systemen. Deze systemen worden kostenefficiënter ingericht.

2025-2028

Het doel is om meer mensen aan De Hollandsche Molen en molens te binden. Daarvoor worden verschillende kanalen ingezet en uiteenlopende facetten van de molen voor het voetlicht gebracht. Daarnaast gaan we aan de slag om werkbare ondersteunende systemen te vinden die efficiënt zijn en zo min mogelijk kosten.

Project 8.1 (vh 1.4) Werving Algemeen

2024

Draagvlak voor molens in het algemeen en De Hollandsche Molen in het bijzonder is van groot belang. Op diverse manieren werken we aan meer leden, donateurs en andere contacten. We hebben een aantal producten die kunnen worden ingezet voor de werving van nieuwe Molenvrienden.

- Online fiets en wandelboekje
- Blad Molens
- Educatief pakket
- Boek Molens – altijd in beweging
- Boek Van werktuig tot wereldmerk – 100 jaar molenbehoud
- Molenpostzegels

We publiceren een QR-code op al onze materialen en op bordjes bij onze eigen molens om mensen te verleiden Molenvriend te worden. Met provinciale en lokale molenorganisaties bespreken we op welke manier we samen kunnen zorgen dat meer mensen zich binden aan molens en of het mogelijk is de leden en donateurs van andere molenorganisaties mee te tellen als Molenliefhebber om het brede draagvlak voor molens aan te tonen.

Ook kijken we welke particuliere fondsen (of bedrijven) De Hollandsche Molen meerjarig willen ondersteunen en vertalen dit naar drie typen partnerschappen die ook op onze website staan vermeld. In 2024 onderzoeken we welke wervingskansen er in het buitenland zijn.

Waar we in ons jubileumjaar ons vooral richtten op het werven van Molenliefhebbers en Molenvrienden, komt nu meer de nadruk te liggen op het werven van fondsen en nalatenschappen. Molenliefhebbers zijn mensen van wie we de contactgegevens in ons CRM-systeem hebben staan, bijvoorbeeld voor toezending van onze nieuwsbrief. Zij blijven uiteraard welkom om het draagvlak voor molens zichtbaar te maken. Molenvrienden en Boezemvrienden hebben ook een financiële relatie met onze vereniging door hun lidmaatschap. Deze relatie willen we versterken door bijvoorbeeld meer incassomachtigingen, periodieke schenkingen of een hoger donatiebedrag.

2025-2028

We zetten in op het werven van Molenliefhebbers, Molenvrienden en Boezemvrienden en het versterken van de relatie met hen. Het doel is om draagvlak te verwerven en een stabiele bron van inkomsten te genereren. Ook kijken we meer naar giften uit het buitenland. Hier liggen mogelijk kansen voor grote gevers.

Project 8.2 (vh 1.5) Werving Nalatenschappen

2024

We beogen meer mensen te laten kiezen voor een nalatenschap aan De Hollandsche Molen. Vorig jaar (in 2023) hebben we een strategie ontwikkeld om meer nalatenschappen binnen te krijgen. Deze gaan we in 2024 verder uitwerken en uitvoeren.

2025-2028

We beogen een activiteit die we ieder jaar herhalen om zo de mogelijkheid na te laten aan De Hollandsche Molen meer bekendheid te geven. Vanaf 2025 kijken we of we nalatenschappen ook vanuit het buitenland kunnen werven.

Project 1.6 Blad Molens

2024

Het blad Molens is er voor leden. We maken drie edities per jaar en willen het kwaliteitsniveau zoals bij de vernieuwing ingezet handhaven. Ook verspreiden we het blad Molens via distributiepunten van collega molenorganisaties (molens, musea, etc.).

2025-2028

Jaarlijks willen we de oplage en verspreiding van het blad Molens vergroten. We gaan bovendien na of het blad ook van toegevoegde waarde kan zijn voor lokale molenorganisaties.

Project 1.7 Ieder kind

2024

De activiteiten voor kinderen op de basisschool worden zoveel mogelijk ondergebracht bij de Molenmaatjes (project 1.1).

2025-2028

Voor jeugd (8-14 jaar) met grote interesse voor molens werken we aan het project Speelmolens. Dit zijn kleine molens die door de jeugd zelf gebouwd en

Rapport

onderhouden kunnen worden. Uiteraard kunnen ze de molentjes zelfstandig laten draaien.

Om jongeren vanaf 14 jaar enthousiast te maken voor molens werken we samen met Ambacht en de Molenjongeren.

Project 1.8 Winkel

2024

Onze webwinkel is gestopt. Een beperkt aantal artikelen (zoals het boek Molens – Altijd in Beweging, het Jubileumboek en enkele kinderboeken) zijn nog te koop via onze website of via een extern verkoopkanaal. Voor deze producten worden acties opgezet om de verkoop te bevorderen. Ook verkopen we artikelen voor de molen zelf, zoals de blauwe wimpel.

2025-2028

Het ingezette beleid wordt voortgezet. De verkoop van artikelen blijft zeer beperkt in omvang.

Project 1.12 Molendocumentatie

2024

De Hollandsche Molen wil de kennis over molens toegankelijker maken. We werken hiervoor samen met de Stichting Molendocumentatie (SMD). Zij heeft als voornaamste taak het in goede, geordende en toegankelijke staat beheren en bewaren van de archieven, verzamelingen en collecties van De Hollandsche Molen. Naast een fysiek archief is het archief deels gedigitaliseerd. We willen het digitale archief samen met de SMD verbeteren en toegankelijk maken via de website molens.nl. We zetten ons in om kennis over molens te verspreiden.

2025-2028

We willen toegroeien naar een professioneel werkend kennis- en documentatiecentrum waar plek (en budget) is voor vrijwilligers en betaalde expertise en activiteiten. Hierbij richten we ons op het in stand houden van documentaties over molens en het bevorderen van de kennis van molens. Om dit te kunnen bereiken is financiering nodig.

Project 1.13 Iconen

2024

Met het project Moleniconen wil De Hollandsche Molen via mondelinge geschiedschrijving essentiële kennis en ervaringen vastleggen. Dit doen we door personen te interviewen die zich in de periode na 1945 op verschillende wijzen

hebben ingezet of nog inzetten voor molens en het molenbehoud. Voor de iconen zoeken we, vooral met audio, via nieuwe kanalen, publiciteit (podcastkanalen). Eind 2024 staan er 15 iconen online.

2025-2028

Dit project loopt tot en met 2027. Het doel is dan in totaal 25 verhalen over de moleniconen te hebben gepubliceerd op molens.nl.

Project 1.15 International Network - UNESCO

2024

De Hollandsche Molen zet zich in voor het internationale werkveld. We bouwen aan een wereldwijd netwerk, organiseren samen met andere landen online conferenties over diverse onderwerpen en publiceren een kennisplatform met allerlei informatie over het ambacht van molenaar.

2025-2028

De Hollandsche Molen is een van de grootste molenorganisaties ter wereld. We zien het als onze verantwoordelijkheid onze kennis te delen (en hierbij zelf ook te leren). We blijven ons inzetten om molenorganisaties in het buitenland te versterken en ook daar het ambacht van molenaar te behouden.

Project 1.16 International Via Molina

2024

Door de publicatie van molenroutes wil De Hollandsche Molen samen met haar partners een Europees publiek bereiken en verleiden tot een molenbezoek. Tevens willen de partners (Duitsland, Denemarken en binnenkort België, Frankrijk, Oostenrijk en meer) kennis uitwisselen. Het project is vanwege corona en ziekte stilgevallen. De partners willen ermee doorgaan en we rekenen dus ook op hun inzet en financiële bijdrage.

2025-2028

Met de molenroutes in de verschillende Europese landen geven we publiciteit om zo publiek te betrekken bij molens, ook in het buitenland.

Rapport

2. Belangenbehartiging

Het cluster Belangenbehartiging zet zich in om de instandhouding van wind- en watermolens te bevorderen. Dit doen we door lobby, onderzoek (roeden en collectie), het bevorderen van de veiligheid op molens en het versterken van het molennetwerk. Tevens nemen we examens af van molenaars die hun opleiding hebben gevolgd bij Het Gilde van Molenaars.

De Hollandsche Molen wil het molennetwerk én de molenliefhebber meer laten weten wat we doen op dit vlak en zal hier meer over communiceren.

Project 2.1 Lobby

2024

Aandacht voor molens bij (landelijke) beslissers is belangrijk zodat subsidies en wet- en regelgeving zo gunstig mogelijk zijn. Hiertoe onderneemt De Hollandsche Molen diverse activiteiten, van brieven schrijven tot overleggen, individueel en in samenwerkingsverbanden. Belangrijk hierbij is dat de financiële ondersteuning voldoende is om de instandhouding van molens te kunnen uitvoeren.

Samen met de provinciale molenorganisaties richten we ons op de provinciale beslissers. Per provincie is hier een andere focus en wijze van samenwerken, afhankelijk van de behoefte.

Waterschappen zijn eveneens van invloed op het molenbehoud, zowel wat betreft water- als windmolens. Het bewustzijn hieromtrent moet groter worden. De Hollandsche Molen start met een inventarisatie om vervolgens haar activiteiten te bepalen. Het behoud van watermolens kent een eigen dynamiek. Samen met de molenorganisaties die hiermee bezig zijn, maken we een analyse om de problematiek in kaart te brengen en een strategie te ontwikkelen.

De Hollandsche Molen is lid van het bestuur van de Federatie Instandhouding Monumenten (FIM) en zet zich zo in voor het gehele erfgoedveld. Via de FIM kan ook invloed worden uitgeoefend voor een goed molenbehoud. Het onderhouden van de contacten met de verschillende belanghebbenden en beslissers is van groot belang.

2025-2028

We blijven ons inzetten voor een goede context om molens in stand te houden. Ook onderzoeken we of het beschermingsregime van molens kan worden versterkt (mogelijkheden zijn beschermd stad-of dorpsgezicht, UNESCO-lijst, maatschappelijke kosten-batenanalyse voor de gehele collectie molens).

We evalueren het rapport Molentoeekomst en kijken of doelen zijn bereikt en welke consequenties dit heeft voor ons huidige beleid.

Project 2.2 Roeden

2024

We blijven na ons onderzoek in 2022 onder andere de provincies volgen of zij voldoende budget beschikbaar stellen om roeden te vervangen. We houden bij welke roeden vervangen worden of zijn goedgekeurd en weten dus hoeveel roeden nog vervangen moeten worden.

In het molenveld werken we aan een 'roeden-bewustzijn' en een verbeterde controle op roeden. Hier kan een technisch dossier van meerwaarde zijn, evenals een checklist bij het bestellen van een nieuwe roede. Ook kan een procesrichtlijn voor roedenmakers een verbetering zijn.

We onderzoeken en analyseren hoe roedenvervangingen tot nu toe gefinancierd worden en stellen eventueel onze wervingsstrategie voor voldoende geld bij.

2025-2028

Het vervangen van roeden blijft op onze agenda totdat dit overal goed geregeld is.

Project 2.3 Collectie-onderzoek

2024

De basis voor het project Collecties is vorig jaar gelegd. Nu is het zaak om in de molendatabase.nl extra velden op te nemen om de aanvullende gegevens omtrent molens in te vullen. We gaan het molenveld stimuleren gegevens aan te leveren. In het najaar 2023 en begin 2024 testen we samen met Erfgoedpartners Groningen hoe het ophalen van gegevens kan worden opgezet (zij doen ervaring op met het project Ken je Molen). Die methodiek kunnen we daarna mogelijk overnemen om gegevens op te halen in het molenveld. We leggen de relatie met de al bestaande molenpaspoorten.

Op basis van de collectiegegevens kunnen we analyses maken en bepalen we richtingen voor ons beleid.

2025-2028

We streven er naar om in 2025 de gegevens in de molendatabase zoveel mogelijk compleet te hebben. Uiteraard blijft het continue aandacht vergen om de gegevens up-to-date te houden. Op langere termijn kunnen de gegevens de basis zijn voor wetenschappelijk onderzoek. Het sluit aan bij de gewenste professionalisering van ons kennis- en documentatiecentrum.

Project 2.4 Veiligheid op en om molens

2024

Het thema Veiligheid is en blijft van groot belang. Met de conclusies van de evaluatie van vorig jaar kijken we of de werkwijze kan worden verbeterd. Het doel is

Rapport

dat de Werkgroep Veiligheid, het OndersteuningsTeam Calamiteiten en de Veiligheidscoaches nog beter samenwerken, liefst in opdracht van Het Gilde van Molenaars, het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde, het Gild Fryske Mounders en De Hollandsche Molen met het doel de veiligheid op en rond molens te vergroten. Ook werken we toe naar een groter veiligheidsbewustzijn in het molenveld, bijvoorbeeld met de introductie van een technisch molendossier of 'APK Molens'.

2025-2028

Het vergroten van het veiligheidsbewustzijn is van het grootste belang waar De Hollandsche Molen zich samen met de andere molenorganisaties voor blijft inzetten.

Project 2.5 Molenconsulenten – netwerk versterken

2024

De Hollandsche Molen stimuleert een actief provinciaal netwerk. In steeds meer provincies heeft dit vorm gekregen. De Hollandsche Molen wil met de adviseurs, consulenten of de vrijwilligers in goed contact staan en hen ondersteunen in hun werk en van kennis voorzien, maar ook om zelf gevoed te worden over de situatie in hun provincie. De vorm van de ondersteuning is maatwerk. Het zou mooi zijn als De Hollandsche Molen provinciale molenorganisaties ook deels financieel kan ondersteunen om een consulent (of andere variant) in te schakelen? . Met gemeenten of particulieren die eigenaar zijn van een molen willen we de relatie versterken.

2025-2028

De contacten met de provinciale molenorganisaties zijn van groot belang voor succesvolle belangenbehartiging en blijft prioriteit houden.

Project 2.6 Erfgoed Deal

2024

De Erfgoed Deal is een samenwerkingsverband tussen de rijksoverheid, gemeenten, provincies en maatschappelijke organisaties die actief zijn in de ruimtelijke ordening en erfgoedzorg. De Hollandsche Molen faciliteert het programmabureau middels de aanstelling van een consulent.

2025-2028

Het project loopt tot en met 2025.

Project 2.7 Molencontactdag – netwerk versterken

2024

De Molencontactdag is een jaarlijkse bijeenkomst voor alle betrokkenen bij het molenbehoud. Persoonlijk contact is van groot belang. Deze contactdag breiden we uit met online contactmomenten, indien hier aanleiding toe is. Om onze contacten in het land te versterken zijn we minimaal aanwezig bij 11 provinciale bijeenkomsten.

2025-2028

De Molencontactdagen zijn belangrijke momenten om elkaar te ontmoeten en kennis uit te wisselen en blijven onderdeel om met het netwerk in contact te blijven. We kijken of de deelname aan de Molencontactdag(en) kan groeien en geven meer bekendheid aan deze bijeenkomst(en).

Project 2.8 Molenadviesraad – netwerk versterken

2024

De Molenadviesraad is een statutair vastgelegd adviesorgaan van de vereniging. De leden komen tweemaal per jaar samen en kunnen gevraagd en ongevraagd advies geven over het beleid. Het is bij uitstek het forum om de lobby activiteiten te bespreken, de behoeftes van het molenveld te leren kennen en ons werk hierop af te stemmen. Thema's als verzekeren, veiligheid en financiën staan zeker op de agenda.

Vanaf 2024 kent de Molenadviesraad een voorzitter uit hun midden (waar voorheen de voorzitter van De Hollandsche Molen de vergadering voorzat) en worden zoveel mogelijk naast de provinciale molenorganisaties ook de consultants uitgenodigd.

2025-2028

De Molenadviesraad blijft een belangrijk orgaan van De Hollandsche Molen. De Molenadviesraad ontwikkelt zich steeds meer tot een onafhankelijke raad die het bestuur van de vereniging adviseert, gevraagd en ongevraagd, over het gevoerde beleid.

Project 2.9 Examens

2024

De examencommissie van De Hollandsche Molen neemt de examens af van de aspirant molenaars die hun opleiding bij Het Gilde van Molenaars hebben gevolgd. De examencommissie wordt vanuit het landelijk bureau administratief ondersteund. Samen met Het Gilde van Molenaars kijken we of de opleiding didactisch verbeterd kan worden en we hier financiering voor kunnen vinden. De test om 4 maal per jaar te examineren is afgerond en de conclusie is dat we weer terug gaan naar 2 maal per jaar, omdat de examencommissie in de praktische uitvoering tegen diverse

Rapport

problemen aanloopt en de hogere frequentie voor de molenaar in opleiding te weinig toevoegt. Wel zorgen De Hollandsche Molen en Het Gilde van Molenaars dat de tijd tussen proefexamen en examen maximaal 3 maanden is.

We kijken of we kunnen ondersteunen om de Gilde-opleiding didactisch te verbeteren. Op die manier willen we het aantal geslaagden per jaar verhogen en de instroom, doorstroom en uitstroom beïnvloeden. Het verbeteren van de opleiding kan alleen met steun van Het Gilde van Molenaars en als er geld voor is.

Om het afnemen van examens kostendekkend te maken, wordt het bedrag om aan het examen deel te kunnen nemen verhoogd van € 100,- naar € 125,-.

2025-2028

De Hollandsche Molen blijft middels de examencommissie examens afnemen van mensen die de opleiding bij Het Gilde van Molenaars hebben gevolgd.

3. Advies

Het cluster Advies beantwoordt vragen uit het veld ten behoeve van de instandhouding van molens. Dit kunnen vragen zijn over een veelheid aan onderwerpen. Een advies kan de vorm hebben van een telefonisch advies tot een uitgebreid rapport.

De Hollandsche Molen onderzoekt de mogelijkheid om als een advies meer dan een dagdeel per maand kost, deze service aan molenorganisaties niet meer gratis te verstrekken en een offerte uit te brengen. Een uitzondering wordt gemaakt indien de werkzaamheden van groot belang zijn voor het algehele molenbehoud. Dit betreft maatwerk.

Project 3.1 Advies algemeen

2024

De Hollandsche Molen is een kennisinstituut op het gebied van landelijk beleid inzake molens (instandhouding, veiligheid, etc.). We geven advies aan iedereen die ons benadert over molen gerelateerde zaken. Ons doel is om kundig en ter zake vragen te beantwoorden.

2025-2028

Als kennisinstituut willen we voldoende kennis in huis hebben of deze kunnen verzamelen om de vraagstukken uit het molenveld te kunnen beantwoorden.

Project 3.2 Advies biotoop

2024

De molenbiotoop staat steeds meer onder druk. De Hollandsche Molen probeert zoveel mogelijk moleneigenaren en molenaars bij te staan in de procedures. We richten ons op de belangenbehartiging. We zijn hier uitvoerend bij de zaken met een hoog profiel en ondersteunend bij reguliere zaken zodat de vrijwilligers in het veld op basis van de standaard teksten en instructies op onze website, zelf procedures kunnen voeren. Om de vrijwilligers in het veld verder te ondersteunen werken we aan een netwerk van adviseurs die (soms tegen betaling) ingeschakeld kunnen worden. Denk aan zelfstandige adviseurs, de biotoop adviseur van Het Gilde van Molenaars of het Heemschut netwerk. Ook zorgen we ervoor dat we het molennetwerk, waar van toepassing, trainen. Van belang is dat eigenaren en molenaars gemeenten al betrekken bij de molen voordat er bouwplannen ontstaan. Ook zetten we ons in voor de watermolenbiotoop door deelname aan de werkgroep Watermolens en het project Watermolenlandschappen (Erfgoed Deal-project). Een vertegenwoordiger van De Hollandsche Molen zit in deze werkgroep en heeft contact met de projectgroep. In 2024 analyseren we de problematiek onder andere met de betrokken provinciale molenorganisaties en gaat De Hollandsche Molen

Rapport

haar rol omtrent de belangenbehartiging voor watermolens scherper beschrijven. Zo krijgen we onze visie en doelen scherp.

Vragen over de Omgevingswet vallen vanaf dit jaar onder het reguliere biotoopwerk. We zien dat de Omgevingswet nog steeds uitgaat van het beoordelen van één plan en geen rekening houdt met de opstapeling (cumulatie) van plannen (en dus de windhinder) door de jaren heen. Een integrale visie is nodig op wat een gemeente/provincie wil met een molen en hoe de molenbiotoop in bestemmingsplannen opgenomen moet worden. We zetten ons in (samen met de molenorganisaties) om dat te bewerkstelligen.

2025-2028

De biotoop rond wind- en watermolens is een van de grootste bedreigingen voor het werktuig. Daarom heeft het behoud van de molenbiotoop ook de komende jaren de grootste prioriteit voor De Hollandsche Molen.

4. Molenfonds

De Hollandsche Molen zet zich met het Molenfonds in voor een volledige financiële en duurzame dekking voor het in stand houden van molens. We zetten ons continu in om met name de fondsen voor Restauratie en Groot Onderhoud en Educatie te laten groeien. Hierin is de financiering van de benodigde roedenvervangingen belangrijk.

2024

De diverse fondsen binnen het Molenfonds willen we op peil houden (met uitzondering van Ornstein) en deze weer vullen indien zij leeg raken.

We willen daarnaast het aantal fondsen binnen het Molenfonds uitbreiden met:

- Stimuleringsfonds Molenmakerleerlingen
- Stimuleringsfonds molenopenstellingen/draaien met molens
- Snoeifonds
- Stimuleringsfonds Provinciale Molenconsulenten

Het Molenfonds bestaat uit:

- Molenfonds Groot Onderhoud OCW
- Molenfonds Restauratie GvB
- Molenfonds Restauratie VL
- Molenfonds Educatie KAM
- Molenfonds VTSS
- Molenfonds Ornstein
- Molenfonds Stokhuyzen
- Molenfonds Jongeren
- Molenfonds crowdfunding
- Wijnandts Luijten Fonds
- Geormerkt werven
- Molenfonds Groot Onderhoud Cultuurfonds

Om deze fondsen te vullen, praten we met overheden (landelijk, provinciaal, waterschappen), particuliere fondsen en donateurs.

2025-2028

Het Molenfonds is een belangrijk onderdeel van De Hollandsche Molen. We blijven ons inzetten om het fonds zoveel mogelijk te vullen teneinde de financiering van restauratie en groot onderhoud, educatie te kunnen dekken om zo molens in stand te houden.

Rapport

5. Eigen molens

De Hollandsche Molen heeft zeven molens in bezit die verspreid over het land staan.

2024

De Hollandsche Molen wil in 2024 minimaal twee molens overdragen aan een andere eigenaar. Verder zorgen we dat al onze molens er goed bijstaan en de vrijwilligers ter plaatse zich betrokken voelen. Bij al onze molens komt een bordje met QR-code om financieel bij te dragen aan De Hollandsche Molen.

De Roos, Delft

De Roos krijgt regulier onderhoud, het plaatsen van een transportsysteem voor graan en er zijn werkzaamheden aan het metselwerk. Met de lokale stichting bespreken we de mogelijkheid om bij te dragen in de kosten.

Zuidpolder, Edam

Bij de Molen van de Zuidpolder in Edam staat een restauratie in de planning waarbij nieuwe roeden worden gestoken. Ook wordt het molenerf verbeterd (beschoeiing, schuur, moestuin).

Braakmolen, Goor

Bij de Braakmolen in Goor staat een restauratie in de planning waarbij onder andere nieuwe roeden worden gestoken en het rietdek wordt vernieuwd. De molen is in 2024 maar liefst 50 jaar in ons eigendom. Er komt een feestje als de restauratie is afgerond.

De Jager, Oud-Vossemeer

Bij molen De Jager in Oud-Vossemeer maken we plannen om het machinehuis weer terug te brengen zodat de molen meer ruimte krijgt en de molenwinkel kan worden verbeterd.

De Speelman, Overschie

De Speelman is vorig jaar gerestaureerd zodat regulier onderhoud voldoende is.

Nooit Gedacht, Warnsveld

De Nooit Gedacht krijgt regulier onderhoud.

Rijn en Lek, Wijk bij Duurstede

Bij de molen Rijn en Lek kijken we of het gaande werk kan worden verbeterd.

2025-2028

Het ingezette beleid wordt voortgezet. Dat betekent dat de molens in goede staat verkeren en zoveel mogelijk open zijn voor het publiek. Voor molen De Roos staat een restauratie van het metselwerk opgenomen. Ook is er voor de woning schilderwerk gepland. In Edam staat het plan Erf en schuur ingepland. In Oud-Vossemeer is het plan het machinegebouw terug te brengen en zo enkele faciliteiten (toilet en opslag) bij de molen mogelijk te maken.

We willen het aantal molens in het bezit van De Hollandsche Molen terugbrengen tot 3 à 4 molens. Zoveel mogelijk werken we er aan dat onze eigen molens een 'verdienmodel' hebben, hetzij door verkoop van producten, hetzij door verhuur van de molen of bijgebouwen, hetzij middels subsidies, hetzij middels donaties.

Rapport

6. Organisatie

2024

Na het tekort van 2022 is er een plan gemaakt om de organisatie financieel weerbaarder te maken en te komen tot een gezonde vereniging. De kaders voor de begroting zijn aangetrokken. Daar waar baten nog te onzeker waren, zijn deze niet opgenomen. Lasten zijn opgenomen als die echt nodig zijn. Voor de nalatenschappen is een egalisatiefonds gecreëerd om die baten voor de komende jaren zeker te stellen. Voor tegenvallers zorgen we dat de continuïteitsreserve voldoende op peil is.

Verder zal De Hollandsche Molen een deel van haar pand verhuren om zo een structurele bron van baten te krijgen. Het betekent dat we krapper gehuisvest worden maar omdat we ruim gehuisvest zijn en in combinatie met thuiswerken (wat na corona al gebeurt) is dit haalbaar.

Ook wordt de omvang van het personeelsbestand via de geleidelijke weg verminderd door vertrekkende collega's niet te vervangen. Dit betekent een herschikking van taken. In dit kader wordt ook de bereikbaarheid van de ledenservice tegen het licht gehouden zodat Front Office medewerkers zich kunnen inzetten voor projecten.

We werken projectmatig en gaan dit verder doorvoeren, met name om de verantwoordelijkheid van de projectleiders verder vorm te geven en de projectteams duidelijker te organiseren.

In het kader van de governance worden diverse zaken geregeld, zoals het beleid reserves en fondsen, beleid beleggingen, bevoegdheden en procuratie, wisseling van accountant/partner en een directeur-bestuurder reglement.

Het Meerjarenbeleidsplan loopt van 2021-2025. We bereiden ons voor op de evaluatie en zetten het meerjarenbeleidsplan om in een voortschrijdend meerjarenplan.

2025-2028

In de verdere toekomst wil De Hollandsche Molen deskundig en professioneel werken. We werken aan voldoende financiële middelen om de ambities te kunnen uitvoeren.

Begroting 2024

BATEN	Begroting 2024	Begroting 2023
11 Baten van Particulieren	1.402.589	699.951
12 Baten van Bedrijven	8.837	27.545
13 Baten van Loterijorganisaties	893.351	1.025.200
14 Baten van Overheden	1.269.217	1.374.993
15 Baten van andere organisaties	704.871	436.119
Som der geworven baten	4.278.865	3.563.808
16 Baten als tegenprestatie	97.611	85.099
Som der baten	4.376.476	3.648.907
LASTEN	Begroting 2024	Begroting 2023
Besteed aan doelstellingen		
21 Draagvlakverbreding	951.099	931.850
22 Belangenbehartiging	252.436	294.900
23 Advisering	37.073	86.892
24 Molenfonds	1.911.586	1.769.399
25 Eigen molens	337.141	628.980
	3.489.335	3.712.021
26 Werving baten	51.549	61.528
27 Beheer en administratie	156.318	188.683
Som der lasten	3.697.202	3.962.232
Saldo voor financiële baten en lasten	679.274	-313.325
30 Saldo financiële baten en lasten	52.697	48.972
Saldo van baten en lasten	731.971	-264.353
Resultaatsbestemming		
Mutatie Bestemde fondsen	-10.750	-141.500
Mutatie Bestemde reserves	764.600	-100.400
Mutatie continuïteitsreserve	2.000	69.000
Mutatie Reserve financiering activa	-24.675	-22.455
Mutatie reserve doelbesteding	796	-68.998
Saldo resultaatsbestemming	731.971	-264.353

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van Vereniging De Hollandsche Molen.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Vereniging De Hollandsche Molen te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging De Hollandsche Molen op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging De Hollandsche Molen zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, zijnde het bestuursverslag en de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wamberg Offices
Wamberg 37
1083 CW Amsterdam
Telefoon 020 571 23 45

E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de raad van toezicht en het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 6 juni 2024

Dubois & Co. Registeraccountants

M. Belkadi RA